

วารสาร

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L' ASSOCIATION THAÏLANDAISE DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

ฉบับที่ 89 - 90 ปีที่ 23 เล่มที่ 1 - 2 มกราคม - มิถุนายน 2543

Vol. 89 - 90 23e Année NO. 1 - 2 Janvier - juin 2000

ISSN 0857 - 0604

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 89-90 ปีที่ 23 เล่มที่ 1-2 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2543 ISSN 0857-0604

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
นางธิดา บุญธรรม
คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์

เจ้าของ : สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ASSOCIATION THAÏLAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

รายนามคณะกรรมการบริหาร ส.ค.ฟ.ท.

ชุดที่ 12 ประจำปี 2543-2544

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
องค์นายกิตติมศักดิ์

กองบรรณาธิการ

นางสิทธา	พินิจภูวาล	บรรณาธิการ
นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวเดือนใจ	จุลศุลย์	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวสุธาวดี	หนูแก้วดี	กรรมการ
นางสาวอรุณจันทา	เชาวน์ชลาก	กรรมการ
นางสาวสุชาลีณี	ผลวัฒน์	กรรมการ
นางมลฤดี	ปาลสุข	กรรมการ
นางมยุรี	บารมี	เลขานุการ
นางสาวนันทา	ไกรวิทย์	เลขานุการผู้ช่วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีสอน

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/9 พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ
10400 โทร. 0 2279 0733 ติดต่อบรรณาธิการโดยตรง ที่อยู่
511/108 จรัญสนิทวงศ์ 77 บางพลัด กทม.10700 โทร. และ
โทรสาร 0 2424 1552

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมาชิกวารสารปีละ 200 บาท พร้อมค่าส่ง สนใจขอรับ
ได้ที่ นางสิทธา พินิจภูวาล ณ สำนักงานวารสาร หรือที่อยู่

1. นางธิดา	บุญธรรม	อุปนายก
2. คุณหญิงวงจันทร์	พินัยนิติศาสตร์	อุปนายก
3. นางสาวนัฐสรีย์	ลัทธิเสรี	เลขานุการและผู้จัดการ
4. นางสาวสุชาลีณี	ผลวัฒน์	เหรัญญิก
5. นางสาวไพโรจน์	ศิริอังกูร	นายทะเบียน
6. นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	สาราณียกร
7. นางสาวอรุณจันทา	เชาวน์ชลาก	สมาชิกสัมพันธ์
8. นางสาวประภา	งานไพโรจน์	บรรณาธิการ
9. นางอรวรรณ	รัตนกาฬ	ประชาสัมพันธ์
10. นางพรทิพา	ถาวรบุตร	ปฏิคม
11. นางสาวอรรณวลี	ปิ่นแสวสดี	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาวศิริพร	อินทวดี	ผู้ช่วยเลขานุการ
13. นางสาวมาริสา	การิเวทย์	ผู้ช่วยเหรัญญิก
14. นายปรีดี	พิศภูมิวิที	ผู้ช่วยนายทะเบียน
15. นางสาวนันทา	ไกรวิทย์	ผู้ช่วยสาราณียกร
16. นางเทพกัญญา	สงวนพวง	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
17. นางสาวปรงสุคนธ์	บุรณะถาวร	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
18. นางสาวสุธาวดี	หนูแก้วดี	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
19. นางมลฤดี	ปาลสุข	ผู้ช่วยปฏิคม
20. นางสาวชัชวีร์วรรณ	ไชยวัฒน์	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์

● หัตถ์ใดๆ ที่แสดงออกในชื่อเขียน ในวารสาร ส.ค.ฟ.ท. นี้ เป็นของผู้เขียน มิใช่ของกองบรรณาธิการหรือของสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

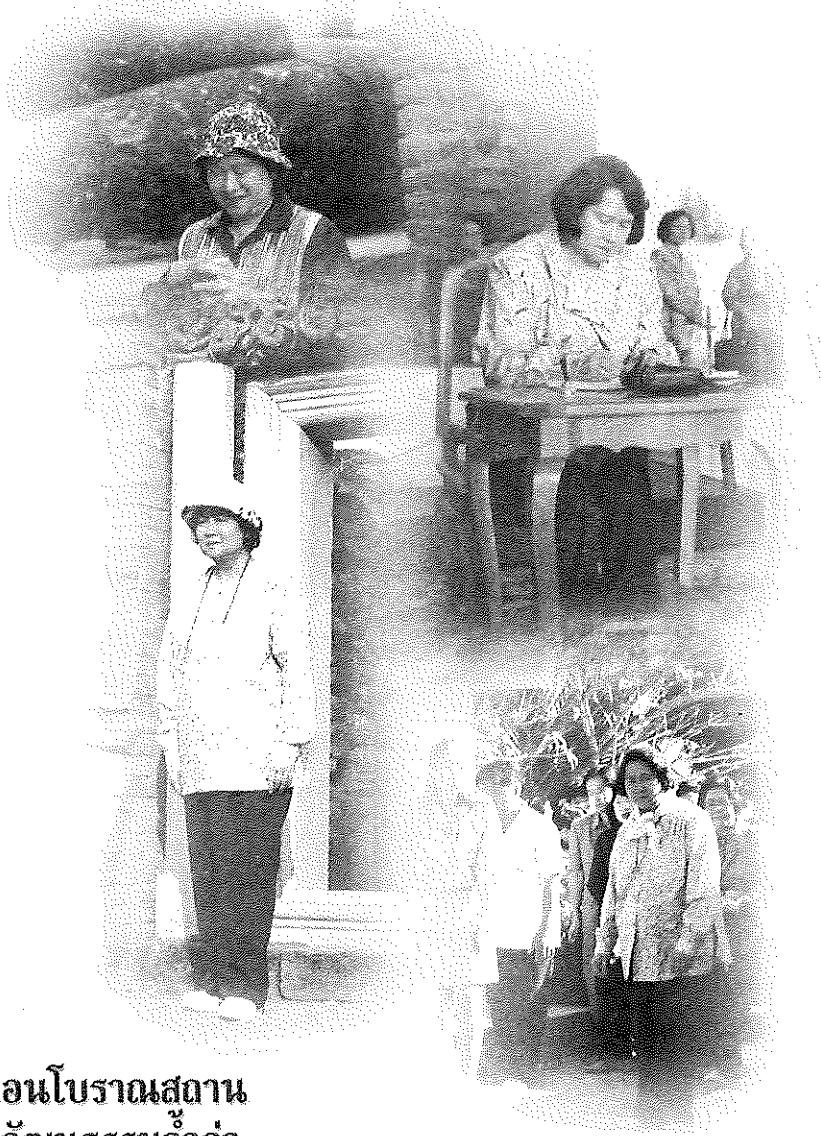
พิมพ์ที่ บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต 31/1-32/2 ถนนพหลโยธิน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
นายเจริญชัย จงพิพัฒน์สุภา ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. 0 2222 9394, 0 2222 5371-2 (10 คู่สาย) FAX 0 2225 6556-7

สารบัญ

	หน้า
พระราชกรณียกิจสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	3
การรับรองวิทยฐานะและการรับรองมาตรฐานผู้ประกอบการแปล จรุงเกียรติ ภูติรัตน์	4
ภาษาไทยกับการสำม	8
Ajarn PUAY que je connais	13
Analyse critique sur l'article de Carrell (1990) : rôle des schémas de conteau et des schémas formels	15
Minisynthèse des écrits : facteurs intervenant dans la compréhension en lecture.....	18
ทฤษฎีต้นกำเนิดภาษาของ ฉอง-ฉาก รุสโซ.....	28
Compte-rendu du Séminaire sur "l'enseignement du Français du Tourisme et de l'hôtellerie"	37
การศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างบทละครสองเรื่องของโมลิเอร์.....	44
จากบรรณาธิการ	50

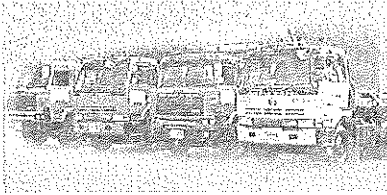
ปก : ผลงานของอภิชัย ภิรมย์รักษ์
 อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ 10200

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวง ทรงห่วงใยมรดกวัฒนธรรม..

เสด็จเยือนโบราณสถาน
สืบสานวัฒนธรรมล้ำค่า
ศิลปะแหล่งรวมภูมิปัญญา
ขอเจริญพระชันษายิ่งยืนนาน เทอญ...

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า
สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
5 พฤษภาคม 2543

การรับรองวิทยฐานะและการรับรอง มาตรฐานผู้ประกอบการแปล¹

จรงค์เกียรติ ภูศิริรัตน์

ความรู้เบื้องต้น

ปัจจุบันการแปลทวีความสำคัญขึ้นทุกที เนื่องจากประชาคมโลกได้ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าก่อน ดังนั้นแวดวงวิชาการแปลจึงต้องมีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพนี้ให้เข้าสู่ระดับสากล บทความนี้จะพิจารณาวิธีปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพลักษณะหนึ่ง คือการรับรองมาตรฐานและสถานะในวงการวิชาชีพการแปล ซึ่งมีเนื้อหาที่ท่านจะได้อ่านต่อไป

ข้อควรพิจารณาที่สำคัญประการหนึ่ง คือลักษณะวิชาชีพด้านภาษานั้นมีลักษณะเปิดกว้าง เพราะการสั่งสมเรียนรู้ภาษาของมนุษย์นั้นจะมีลักษณะเมื่อเปรียบกับวิชาชีพด้านอื่น เช่น อาชีพศึกษา ณ สถาบันการศึกษาจากการทำงาน และการดำรงชีพในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกว่ามาตรฐานที่พึงคาดหวังในการทำงานนั้นก็สูงมากเช่นกัน ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจร่วมกันก่อนว่าการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานทางวิชาชีพการแปลนั้น มีสองลักษณะ คือ

1) การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานที่ไม่ได้มีลักษณะที่คัดเลือกเด็ดขาด ดังวิชาชีพบางสาขา ว่าเป็นการรับรองมาตรฐานวิชาชีพว่าผู้ที่ได้รับการรับรองนั้นได้ผ่านการทดสอบว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการแปลเฉพาะสาขาและภาษานั้น ๆ สูงพอ ผู้ที่ไม่ได้สมัครเข้าทดสอบรับรองมาตรฐานก็สามารถปฏิบัติงานได้ เพียงแต่ไม่ได้ผ่านการรับรองทักษะและความสามารถด้านการแปลจากองค์กรวิชาชีพการแปล

2) การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานที่มีลักษณะกีดแบ่งชัดเจน (Exclusive) ซึ่งใช้กับการแปลบางลักษณะ เช่น การแปลสาขา หรือลักษณะที่เน้นการรับรองความถูกต้องว่าสำคัญอย่างยิ่งยวด เพื่อเป็นหลักประกันว่าบทแปลสามารถใช้อ้างอิงและมีผลบังคับหรือผูกมัดผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ ตัวอย่างคือการแปลที่เกี่ยวข้องกับภาคสาธารณสุขบางลักษณะ ซึ่งโดยรวมแล้วบทความนี้จะกล่าวถึงการรับรองสถานะและมาตรฐานวิชาชีพตามแบบที่หนึ่ง อันเป็นลักษณะหลักในวงการแปลระดับสากล ทว่าโดยหลักใหญ่แล้วก็ประยุกต์ใช้ได้กับการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการแปลลักษณะที่สองเช่นกัน

¹ สรุปและปรับปรุงจากหนังสือรวมบทความด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี และดนตรีในรอบทศวรรษของ จรงค์เกียรติ ภูศิริรัตน์ (2542 : ฉบับมีตรพธิ์ เศษแพร่จำนวนจำกัด) ท่านที่สนใจรายละเอียดและประเด็นที่สำคัญอื่น ๆ อาจอ่านได้จากหนังสือเล่มดังกล่าว

ประโยชน์ของการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพด้านการแปล

สถาบันวิชาการหรือสถาบันวิชาชีพด้านการแปลควรจะได้พัฒนาการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปลให้เข้าสู่มาตรฐานสากล แนววงวิชาชีพการแปลปัจจุบันมีความรู้สึกร่วมกันมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ การทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานวิชาชีพเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ทราบว่านักภาษาคอนหนึ่ง ๆ มีความรู้ความสามารถด้านภาษาที่ใช้ในการแปลระดับใด เราไม่อาจลงความเห็นได้ทันทีว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านภาษาต่างประเทศนั้นมีความสามารถสูงพอที่จะเป็นนักแปลระดับวิชาชีพได้ การทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานวิชาชีพนี้ จะเป็นวิธีที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบถึงความสามารถด้านภาษาของบุคคลหนึ่ง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาวงวิชาชีพการแปลอย่างมาก ดังนี้

- ช่วยเพิ่มโอกาสในการได้ทำงานและการได้รับผลตอบแทนในการทำงานที่เหมาะสมจากองค์กร หน่วยงานสาธารณะ หรือภาคธุรกิจ
- เป็นเสมือนจุดหมายประการหนึ่งให้นักภาษาในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตลอดจนทฤษฎีการและทักษะแปล ซึ่งจะเป็นการพัฒนาวงวิชาชีพการแปลโดยรวมต่อไป
- เป็นตัวชี้ให้ผู้ที่จะทำงานด้านบรรณาธิการงานแปลทราบถึงระดับคุณภาพแปลขั้นต้น ซึ่งผู้ทำงานด้านบรรณาธิการบทแปลหนึ่ง ๆ นั่นคือ หากผู้แปลผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพแล้ว ก็น่าจะเชื่อได้ว่ามาตรฐานงานแปลสาขานั้น ๆ ของผู้แปลควรจะอยู่ในระดับที่ดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับหน้าที่บรรณาธิการตัดสินใจรับหน้าที่นี้โดยง่ายเข้า รวมถึงอาจมีผลในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมวิชาชีพในการรับหน้าที่บรรณาธิการบทแปลด้วย²

ข้อพิจารณาในการสร้างระบบการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพ

การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปล มีข้อควรพิจารณาหลายประการ ซึ่งควรจะต้องพิจารณาประเด็นต่อไปนี้ด้วย

1. ลักษณะงานวิชาชีพในวงการแปล อาจแยกวิชาชีพที่มีการทดสอบและรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานได้ดังนี้

1.1 การรับรองมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพการแปล (ทั้งแบบลายลักษณ์อักษรและแบบล่ำม)³

² ประเด็นค่าธรรมเนียมวิชาชีพเพื่อรับเป็นบรรณาธิการงานแปลนี้ยังไม่แน่ชัดในประเทศหนึ่ง ๆ ที่วงวิชาชีพการแปลกำลังอยู่ในช่วงคลี่คลายอยู่ในการบรรณาธิการจะมีส่วนช่วยได้มากหาว่าตราที่วงการแปลยังไม่อาจสุภาพธรรมเนียมวิชาชีพการบรรณาธิการที่เหมาะสม ก็ยากที่จะพัฒนาวงการแปลโดยรวมได้ ประเด็นนี้หาใช่เป็นประเด็นที่เน้นให้เห็นว่านักภาษาพิจารณาผลตอบแทนเป็นหลัก แต่เป็นการสะท้อนข้อเท็จจริง (ที่สังเกตได้โดยง่ายในขณะนี้) ในการปฏิบัติงานว่า การบรรณาธิการบทแปลเป็นสิ่งสำคัญ หากไม่มีการกำหนดค่าธรรมเนียม (โดยภาพรวม) ที่เหมาะสมก็อาจจะทำให้วงการแปลไม่ได้ประโยชน์จากการบรรณาธิการแปล นั่นคือหากค่าธรรมเนียมการบรรณาธิการต่ำเกินไปก็จะหาผู้รับหน้าที่บรรณาธิการได้ยาก หากสูงเกินไปก็รวมทั้งจะสูงจนมีงานแปลน้อย ทางแก้ไขทางหนึ่งก็คือการพัฒนาคุณภาพนักแปล (ด้านภาษาและทักษะการบรรณาธิการด้วยตนเอง) และการรับรองคุณภาพนักแปล ซึ่งช่วยให้การกำหนดค่าธรรมเนียมการบรรณาธิการไม่สูงจนเกินไป

³ การจัดรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการแปลนั้น ควรจัดทั้งการแปลแบบล่ำมประเภททั่วไป และการแปลสำหรับกรมประชุมภาษา

1.2 การรับรองมาตรฐานผู้สอนวิชาทฤษฎีและการปฏิบัติการการแปล และ

1.3 การรับรองมาตรฐานบรรณาธิการบทแปล⁴ หากจะเริ่มรับรองวิทยฐานะ และทดสอบมาตรฐานวิชาชีพก็อาจจะเริ่มที่ผู้ประกอบวิชาชีพการแปลในฐานะก่อน เพราะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีจำนวนมากที่สุด

2) ลักษณะสาขา การจัดทดสอบเพื่อรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพ อาจจะแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

2.1 การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปลโดยรวม และ

2.2 การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปลรายสาขา⁵ หากเป็นไปได้ควรจัดให้มีการทดสอบเพื่อรับรองทั้งสองแบบ โดยอาจเริ่มที่แบบแรกก่อน เพราะจะได้เป็นประโยชน์ต่อวงการแปลโดยรวม และจะได้เป็นแนวทางใช้ในการทดสอบรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปลเฉพาะด้านต่อไป

3) ภาษาที่ใช้ในการวัดวิทยฐานะและมาตรฐานการแปล หากกล่าวถึงแวดวงวิชาชีพการแปลในประเทศไทยนั้นควรได้จัดให้มีการทดสอบรับรองมาตรฐานการแปลจากภาษาต่างประเทศที่สำคัญ ๆ เป็นภาษาไทย และจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศเหล่านั้น⁶

4) สำหรับประเด็นระดับมาตรฐานความรู้ในวิชาชีพนั้น ความรู้ที่จัดทดสอบและรับรองควรจะอยู่ในระดับสูงเพราะมาตรฐานระดับวิชาชีพย่อมอยู่ในระดับสูง⁷ สำหรับผู้ที่ศึกษาภาษาต่างประเทศที่ยังไม่ได้บรรลุถึงมาตรฐานวิชาชีพการแปลนั้น ควรได้จัดให้มีการวัดระดับความรู้ภาษาต่างประเทศรายภาษา ทั้งนี้ควรแบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นเสมือนบันไดไปสู่การเป็นนักแปลระดับอาชีพในที่สุด

⁴ ในบทความนี้เราจะกล่าวถึงเฉพาะการรับรองมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพการแปลเท่านั้น สำหรับท่านที่สนใจเรื่องการรับรองมาตรฐานผู้สอนวิชาทฤษฎีและการปฏิบัติการการแปลและบรรณาธิการบทแปลอาจอ่านได้จากหนังสือรวมบทความด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี และดนตรีในรอบทศวรรษของจรุงเกียรติ ภูศิริรัตน์ (2542)

⁵ อนึ่ง การแบ่งตามลักษณะสาขานี้มีมากมายตามสาขาวิชาที่มนุษย์ชาติสังสมไว้ ตัวอย่างสามารถการแปลที่มีงานแปลมากมีการแปลด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน การแปลวรรณกรรม การแปลสาขาวิทยาศาสตร์และวิทยาการ การแปลสาขาวิทยาการจัดการ (รวมถึงธุรกิจ) การแปลสาขานิติศาสตร์ และการแปลสาขาความถี่ขั้นและองค์การระหว่างประเทศ หากเราไม่อาจจัดแยกได้ละเอียดเช่นนี้ก็อาจจัดแยกเป็นการแปลสาขาใหญ่ ๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และวิทยาการ

⁶ ภาษาต่างประเทศที่สำคัญ ก็คือภาษาทางการของสหประชาชาติโดยอาจเริ่มจากภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาจีนก่อน และเร่งพัฒนาให้ครอบคลุมภาษาที่เหลือ สำหรับภาษาอื่น ๆ ที่ควรมีเช่นกันคือภาษาที่สำคัญภาษาหนึ่งในทวีปเอเชีย ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาหนึ่งในตระกูลภาษายุโรป ก็คือภาษาเยอรมัน ในอนาคตเราควรได้ขยายวงการรับรองมาตรฐานการแปลภาษาที่สำคัญยิ่งในเอเชียอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะเกาหลี ภาษาอินดี และภาษาของเพื่อนบ้านในเอเชียอาคเนย์

⁷ คำว่ามาตรฐานสูงนั้นก็หมายถึงมาตรฐานที่คาดหมายกันในวงวิชาชีพการแปล (ในสาขานั้น ๆ)

5) ความถี่ในการจัดสอบรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพนั้น ควรจัดสอบสองครั้งต่อปีเป็นอย่างน้อย ในกรณีการแปลระหว่างภาษาที่มีผู้สามารถแปลได้มาก สำหรับภาษาที่มีจำนวนผู้ศึกษารองลงไปก็อาจจัดสอบปีละครั้ง ส่วนภาษาที่ผู้สนใจสอบน้อยก็อาจจัดสอบเมื่อมีผู้แสดงความจำนงเพียงพอ

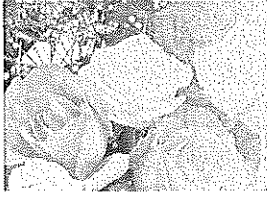
อนาคตการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานแปล

ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่าการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปลนั้นมีความสำคัญมาก อีกทั้งก็เป็นเรื่องที่ซับซ้อนไม่ใช่น้อย เรายังคงต้องศึกษาและพัฒนาอีกมากกว่าประเทศไทยจะมีระบบการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพการแปลที่ดีเด่น แต่อย่างน้อยก็น่ายินดีที่มีผู้สนใจเรื่องนี้มากขึ้น นับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีต่อวงการการแปลของประเทศ และในอนาคตของกรวิชาชีพการแปลของไทยควรจะได้ประสานงานกับองค์กรวิชาชีพนานาชาติต่อไปเพื่อว่าความสามารถของนักแปลไทยจะได้เป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล

บรรณานุกรม

- 1) จรุงเกียรติ ภูติรัตน์. การแปลในฐานะกระบวนการการสื่อสาร, สารนิพนธ์ระดับปริญญาตรี คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2533.
- 2) จรุงเกียรติ ภูติรัตน์. รวบรวมบทความด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี และดนตรี ในรอบทศวรรษของ จรุงเกียรติ ภูติรัตน์ (2533-2542)⁸
- 3) จรุงเกียรติ ภูติรัตน์. นักแปลควรฝึกแปลงานจากภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่งหรือไม่ : กรณีศึกษาผลงานแปลบทร้อยกรองอังกฤษ-ฝรั่งเศส และอังกฤษ-เยอรมัน ในสยามพากย์พจน์เฟ่งคล้าย ขจรสวรรค์ ว่าด้วยความเห็นและปฏิบัติการการแปลบทร้อยกรองไทยเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน สำนักพิมพ์วิภาษา, 2543
- 4) จรุงเกียรติ ภูติรัตน์. Traduction de Poesie Thaïlandaise en Anglais avec Versification : Avec une Reference Speciale au Glompaed ในสยามพากย์พจน์เฟ่งคล้าย ขจรสวรรค์ ว่าด้วยความเห็นและปฏิบัติการการแปลบทร้อยกรองไทยเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน, สำนักพิมพ์วิภาษา, 2543

⁸ จัดทำสำเนาแพร่ฉบับมิตรพลี (2542) มีกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ฉบับช่วงต้นปี พ.ศ. 2544

ภาษาไทยกับการล่าม

ลลิตรา หินอู่กุล¹

“ภาษาไทยกับการล่าม” ดูเป็นถ้อยคำที่ชวนฉงนน่าฟังและทำทนายราวกับว่าผู้ที่ทำงานล่ามทั้งหลายคงมีภาษาไทยเฉพาะพิเศษหลุดจากกัน หรือใช้ถ้อยคำภาษาต่างประเทศออกมาเป็นภาษาไทยแบบพิเศษ และความพิเศษนี้อาจจะไม่สื่อกับคนอื่นที่ไม่ใช่ล่ามก็ได้ แต่ถ้าเป็นกรณีหลังล่ามก็คงอยู่ในสังคมไทยไม่ได้ ทั้งๆ ที่สังคมไทยยุคนี้มีความจำเป็นต้องการพึ่งพาล่ามมากที่สุด คนไทยจะขึ้นสู่วาทิโลกได้อย่างไม่สมภาคภูมิและเสียเปรียบถ้าไม่มีล่ามพาขึ้นไปส่งและร่วมงานด้วยอย่างใกล้ชิด

ล่ามทุกคนไม่ว่าจะถนัดภาษาต่างประเทศใด ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น ทราบดีว่าการทำงานล่ามมีปัญหาหนักหนา ยุ่งยากหลายประการ เริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ ให้สดใสแข็งแรง เพื่อการรับฟังที่ชัดเจนเข้าใจถูกต้องแล้ว ถ่ายทอดออกมาอย่างถูกต้องแล้วฉับไวไม่ผิดพลาดต่อด้วยการเตรียมเนื้อหาของงานที่จะทำให้รอบคอบลึกซึ้ง กว้างขวาง เพียงพอกับการทำงาน และท้ายสุดคือการเตรียมภาษาที่ประกอบด้วยคำเฉพาะด้าน ความหมายที่ตรงกับบริบท การเลือกใช้ถ้อยคำที่ตรงประเด็น และการเรียบเรียงข้อความที่ผู้ฟังเข้าใจง่ายฉับพลันทันที ปัญหาท้ายสุดนี้เองที่เป็นปัญหาหนักหนา ยุ่งยากมากที่สุดในการทำงานของการล่าม ทั้งนี้จะขอละปัญหาเรื่องเวลาที่จำกัดไว้ในฐานที่เข้าใจ

ตามที่ทราบกันดีแล้วว่าล่ามแบ่งเป็นสามกลุ่มตามสถานการณ์ได้ดังนี้¹

1. ล่ามต่อเนื่อง (consecutive interpretation) ผู้นำเสนอหยุดเป็นช่วงเพื่อให้ล่ามแปล มีช่วงให้คิด จดโน้ตได้ หากไม่เข้าใจส่วนใดก็มีเวลาซักถามวิทยากรได้
2. ล่ามฉับพลัน (simultaneous interpretation) ผู้ทำล่ามพูดแปลอย่างฉับพลัน พร้อมกับผู้นำเสนอ ต่อหน้าผู้ฟังจำนวนมากซึ่งมาประชุมกัน ล่ามจะทำงานอยู่ในห้อง (บูธ, ตู้) สำหรับล่าม ผู้ฟังจะใช้หูฟังล่ามซึ่งเลือกภาษาต่าง ๆ (ไทย, อังกฤษ, ฝรั่งเศส ฯลฯ) ของล่ามได้จากอุปกรณ์ที่มากับหูฟัง
3. ล่ามกระซิบ (whispering interpretation) ผู้ทำล่ามทำงานกับกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการประชุมย่อย การพิจารณาคดีที่ศาล การเจรจาธุรกิจ และอื่น ๆ

¹ นักศึกษาวิชา TI 603 โดยอาจารย์จงจิต อรรถยุดติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา, ล่ามงาน องค์ประกอบของการทำล่ามในที่ประชุม, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กทม., 2542 หน้า 3

* ศาสตราจารย์ ดร. ชำระการบำรุงานู สังกัดมหาวิทยาลัยรามคำแหง

จะเห็นได้ว่างานสามทั้งสามประเภทดังกล่าว ประเภทที่ 2 เป็นงานที่สามต้องใช้ ศักยภาพสูงสุดรอบด้าน และ “รอบจัด” อย่างแท้จริง กล่าวคือผู้ทำงานจะต้องมีภูมิแนบ เปรียบทั้งความรู้พื้นฐานความรู้รอบตัวความรู้เฉพาะด้านความรู้เชิงภาษาและความเชี่ยวชาญชั้น “รอบจัด” สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานได้อย่างแนบเนียน

การใช้ภาษาในการทำสามจับปล้นจะประสบความสำเร็จอย่างดีเยี่ยม เมื่อกลายเป็น อัตโนมัตินำเครื่องจักร² สามจะสามารถถ่ายทอดภาษาไป (langue du départ/ source language/ภาษาต้นฉบับ) ออกมาเป็นภาษามก (langue d'arrivée/target language/ภาษาเป้าหมาย) ได้อย่างรวดเร็ว จนไม่มีเวลาคิด สมองและปากของสามจะ กลมกลืนกันทันเวลาทันการณณ์และทันใจ ดังนั้นสมัยก่อนจึงเรียกการสามจับปล้นว่าสาม ทันใจผู้ที่ทำงานสามจับปล้นเป็นเวลานานตั้งแต่สองปีขึ้นไปจะตระหนักดีว่าความสัมพันธ์ของ การทำงานของสมองและปากกว่าจะกลมกลืนและกลมเกลียวกันได้นั้น จะต้องฝึกฝนซ้ำ แล้วซ้ำเล่าอย่างอดทน และเป็นระบบ (ดังเช่นที่สมาคมนักแปลและสาม พยายามให้การ ฝึกฝนด้วยการจัดสัมมนาและอบรมปฏิบัติการแปลแบบสาม “สื่อสารผ่านสาม” มาแล้ว หลายครั้ง ครั้งแรก 22-26 เมษายน 2543 ครั้งที่สอง 20-24 ตุลาคม 2543 ครั้งที่สาม 14-15, 21-22 กรกฎาคม 2544)

ปัจจัยอย่างหนึ่งที่เป็นหัวใจของการทำงานของสมองและปากคือ “คลังคำ” ที่สาม แต่ละคนได้สร้างขึ้นโดยที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว เป็น “คลังคำ” ที่เก็บสะสมรวบรวมถ้อยคำ สำนวนและความหมายทั้งภาษาไปและภาษามา มีการจัดเก็บอย่างมีระเบียบเป็นหมวดหมู่ ทั้งภาษาทั่วไป และภาษาเฉพาะด้าน มีการค้นหาคำและใส่ล่าความหมายอย่างจริงจังแบบ “ถึงลูกถึงโดน” สมดังคำกล่าวที่ว่า “สามหรือนักล่าทางภาษา”³ สำนวนล่าภาษาของสาม ก็คือสังคัมของผู้ใช้ภาษาไปและภาษานั้นเอง ทั้งสังคัมที่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน และ สังคัมที่ไกลตัวในแวดวงอาชีพ ธุรกิจ และการงานอื่น ๆ นอกนั้นก็ยังมีเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะพจนานุกรมและสารานุกรม สามมักจะเป็นผู้สะสมพจนานุกรมและ สารานุกรมไว้มากมาย เพื่อใช้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจทั้งด้านการใช้ภาษาและการหาความรู้ ที่แน่นอนจริงจัง

อย่างไรก็ตามพจนานุกรมจะช่วยสามได้เฉพาะภาษาที่บันทึกไว้นานแล้ว ส่วนภาษา ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทุกวัน ๆ ละหลาย ๆ คำนั้น สามต้องไล่ล่าหารวบรวมไว้เองในคลังคำส่วนตัว ทั้งยังต้องวิเคราะห์ความหมายของคำใหม่ ๆ เองด้วย การใช้คำใหม่ที่สามมาได้นั้นจะใช้วิธี ทับศัพท์หรือให้คำใหม่ในภาษาไทยเองก็ย่อมทำได้ มีปัญหาเพียงว่าผู้ฟังจะเห็นพ้องด้วย และเข้าใจได้ตรงกันหรือไม่เท่านั้น ส่วนพจนานุกรมที่มีอยู่ในตลาดหนังสือเป็นเครื่องมือ

² อำนวย บุญศิริวิบูลย์, เอกสารสัมมนา “สื่อสารผ่านสาม”, ชมรมนักแปลแห่งประเทศไทย 23 เมษายน 2543

³ ดร.สิมศักดิ์ ศิริจรรยา, “สาม...ล่า” ใน ขาดิถาว์ไกลด้วยคนไทยรักการอ่าน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 หน้า 56

ที่ดีที่สุดของล้ามเป็นแหล่งที่ล้ามจะใช้ตรวจสอบความหมายของคำได้ ถ้อยคำสำนวนทั้งใน ภาษาไปและภาษามามีหลากหลาย ทั้งที่ต่างกันมากจนเห็นได้ชัด ทั้งที่เหมือนกันเพียงเล็กน้อยจนยากที่จะแยกแยะได้อย่างง่าย ๆ เช่น⁴

1. ตัดสิน กับ ชี้ขาด

ตัดสิน หมายความว่า ลงความเห็นเด็ดขาด
ชี้ขาด " วินิจฉัยเด็ดขาด

2. ถือตัว กับ ถือดี

ถือตัว หมายความว่า ไว้ตัวเพราะถือว่าตนเหนือกว่าด้วยฐานะ ความรู้ ฯลฯ
ถือดี " ทะนงใจว่าตัวดี

3. กินใจ กับ น้อยใจ

กินใจ หมายความว่า แกล้งใจ สงสัย ไม่วางใจสนิท
น้อยใจ " รู้สึกเสียใจ แค้นใจที่ได้ผลไม่สมกับที่หวัง

การตรวจสอบความหมายของคำ เป็นหน้าที่จำเป็นของล้ามที่ต้องทำมิฉะนั้นจะเกิดความผิดพลาดอยู่เสมอล้ามต้องไม่ใจอ่อนหลงรักความหมายใดความหมายหนึ่งของคำที่มีหลากหลายความหมาย ล้ามต้องทำให้เป็นกลางเพื่อให้ใจว่างยอมรับความหมายที่เหมาะสม กับ บริบทให้มากที่สุด เช่น ไม่หลงรัก ความหมายว่า “ไฟไหม้” ของคำ “fire” ที่เป็นคำกริยาของปืน ต้องยอมรับ “ยิง” ในกรณีเช่นนี้

ลักษณะงานของล้ามจับพลันเกือบร้อยทั้งร้อย เป็นงานด้านวิชาการสาขาต่าง ๆ ทั้ง ด้านยุทธศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเมื่อปี 2543 มีการประชุมระหว่างชาติขนาดใหญ่เกือบทุกเดือน เช่น เกี่ยวกับ กฎหมายแรงงาน ยาเสพติด การก่อตั้งโรงงานผลิตรถยนต์ และเรื่องอาหฺลย การปฏิรูปการศึกษา สิ่งแวดล้อม โรเคอดส์ การช้อมรระหว่างประเทศ สหภาพรัฐสภา ฯลฯ

จากลักษณะงานที่ยกตัวอย่างมานี้ บอกได้ว่าล้ามต้องเตรียมตัวอย่างหนักด้านวิชาการที่หลากหลายสาขาดังนั้น พจนานุกรมศัพท์เฉพาะด้านจึงเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของงานล้าม ล้ามจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องสะสมพจนานุกรมทั้งภาษาไปและภาษามาไว้ โดยเฉพาะ ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตที่เป็นที่พึ่งของนักแปลและล้าม ขณะนี้ราชบัณฑิตได้มีกลุ่มนักวิชาการทำงานบัญญัติศัพท์อังกฤษ-ไทย หลายกลุ่มหลายสาขา เช่น ศัพท์นิติศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2, 2543) ศัพท์รัฐศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3, 2540) ศัพท์คอมพิวเตอร์ (พิมพ์ครั้งที่ 5,

⁴ บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย, รมคำแหง 2541 หน้า 85-87

⁵ อ่างาง บุญศิริวิบูลย์, ในการสัมมนา สื่อสารผ่านล้าม, ชมรมนักแปลแห่งประเทศไทย 23 เมษายน 2543

2543) ศัพท์ประกันภัย (พิมพ์ครั้งที่ 1, 2534) ศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรมและศัพท์พลังงาน (พิมพ์ครั้งที่ 1, 2533) ศัพท์ศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 2, 2541) ศัพท์ธรณีวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 1, 2544) และอื่น ๆ มากมาย นอกจากราชบัณฑิตแล้วยังมีเอกชนที่ทรงภูมิรู้รวบรวมศัพท์เฉพาะด้านไว้เป็นวิทยาทานอีกหลายท่าน เช่น พันโทสุรศักดิ์ พันธเศรษฐ ผู้รวบรวมคู่มือศัพท์และคำย่อทางทหาร, เอส.อาร์. พรินดิง แมสโปรดักส์, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2540. สุชีพ ปุญญานุภาพ ผู้รวบรวมศัพท์พระพุทธศาสนา ไทย-อังกฤษ อังกฤษ-ไทย โรงพิมพ์พิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 8, 2541. วิทยากร เชียงกุล ผู้รวบรวมศัพท์ใหม่อธิบายโลกยุคข้อมูลข่าวสาร สำนักพิมพ์มติชน, 2539. ดร.วิทย์ เทียงบูรณธรรม ผู้รวบรวมพจนานุกรมวิทยาศาสตร์การช่าง สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2534 และอีกมากมาย ซึ่งทางยตามร้านขายหนังสือชั้นนำ

ภาษาไทยของล๋ามีลักษณะเป็นภาษาในวงวิชาการ วงธุรกิจ และวงการอาชีพ ภาษาเช่นนี้ส่วนมากมีความตรงตัวตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม มีความชัดเจนเรียบง่าย เข้าใจได้เร็วและง่ายไม่กำกวม ความหมายของคำจะมีลักษณะเฉพาะพิเศษตามขอบเขตวิชาการ ไม่มี ความซับซ้อนซ่อนนัยให้ต้องตีความหลายชั้นเชิงดังเช่นที่ใช้ในวรรณคดีซึ่งเต็มไปด้วยสำนวนเปรียบเทียบ และความรู้สึกอ่อนไหวละเอียดประณีต ดังนั้นภาษาไทยที่ล๋ามีใช้จึงไม่มีปัญหา ด้านตีความ ล๋ามีเพียงแต่ทำความเข้าใจให้ต้องแท้ตามความหมายตรงของภาษาไป แล้วถ่ายถอดเป็นภาษามาให้มีความสมดุลเท่าเทียมกับภาษาไป นอกจากนี้ภาษาไทยกับภาษามาของล๋ามีควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. ถูกหลักภาษาไทย หรือ ภาษามา พูดสำเนียงไทย ออกเสียงตามอักขรวิธีไทย หรือ ตามหลักสัทศาสตร์ของภาษาไทยมากกว่าตามหลักภาษาบาลีสันสกฤต เพราะคนไทยพูดภาษาไทย ไม่ได้พูดภาษาบาลีสันสกฤต⁶ เว้นจังหวะวรรคตอนให้เหมาะสม ศึกษาถ้อยคำที่มีปัญหาด้านการออกเสียง เช่น สัปดาห์ (สับ-ดา) บรันตี (บะ-หรัน-ตี) บราลี (บะ-รา-ลี) สัญประกาศ (สัน-ยะ-ประ-ภาค) สัตบุรุษ (สัด-บุ-หฺรุด) สิทธารถ (ลิต-ทาด) ฯลฯ.

2. ผลจากภาษาไปนอกจากการอ่านแล้วยังมีการเรียงประโยคที่ถอดความจากภาษาไป เช่น ภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยหรือภาษามา ล๋ามีจะต้องยึดหลักการผลจากภาษาไปหรือ ภาษาอังกฤษเข้ามาหาภาษาไทย พูดภาษาไทยเหมือนที่คนไทยใช้พูดจากกันทั่วไป ล๋ามีไม่ควรสร้างภาษาไทยของตนเองขึ้นใช้ โดยคิดว่าตนมีสิทธิที่จะทำได้ระหว่างปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะ ล๋ามีมิได้ใช้ภาษากับตัวเองคนเดียว แต่ใช้กับคนจำนวนมากที่มีการตกลงตามนัยของสังคมร่วมกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ภาษาเป็นสัญญาาร่วมกันของสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่ง

⁶ ศาสตราจารย์ ดร.อุดม วรรณลิขิตต์, การออกเสียงคำไทย ในอนุสรณ์งานศพนางอนงค์ วรรณลิขิตต์, 2544 หน้า 63-64

อันเดียวกัน ซึ่งสมาชิกของสังคมย่อมยึดถือร่วมกัน ล่ามจำเป็นต้องทำความเข้าใจภาษาของสังคมให้ละเอียดต้องแท้ เพื่อความถูกต้อง และสามารถเลือกใช้วิธีสื่อความหมายภาษาไทย โดยเทียบกับความหมายของต้นฉบับได้อย่างไม่ขาดไม่เกิน ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้ฟังรับรู้ตรงกันและเข้าใจได้ทันที

3. ใช้ภาษามาที่สละสลวยเป็นธรรมชาติ การสื่อความหมายขั้นตอนนี้เป็นคุณสมบัติเฉพาะของล่ามมืออาชีพที่เชี่ยวชาญ ทำงานติดต่อกันมาหลายปี ล่ามมือใหม่อาจจะยังไม่ถึงขั้นตอนนี้ แต่ตั้งความหวังวางธงชัยไว้สูง ๆ ได้ การพูดด้วยภาษาสละสลวยระหว่างทำงานล่ามนั้น ล่ามต้องผ่านพ้นกำแพงแห่งจิตประสาทหวาดกลัวประหม่าตน นอกจากนี้ต้องรอบรู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างดี ล่ามที่ใช้ภาษาไทยเก่ง ๆ มักจะเป็นนักเขียนหรือเป็นนักแปลมาก่อนไม่มากก็น้อย การเป็นนักอ่านและทำงานแปลเอกสาร สารคดี ข่าว และหนังสือต่าง ๆ จะช่วยให้ล่ามมีความคล่องตัวคุ้นเคยกับการใช้ภาษาอย่างไม่ขาดสาย ด้อยค่าสำนวนการแปลที่ใช้บ่อย ๆ จะฝังแน่นอยู่ใน “คลังคำ” ในสมองที่พร้อมจะออกมาทำงานผสมผสานกับปากอย่างทันท่วงที นอกจากนี้ล่ามจะรอบรู้ว่าด้อยสำนวนและรูปประโยคใดในภาษาไทยที่กินความกระชับในภาษาไปตามต้นฉบับ จะรู้ว่าเมื่อใดต้องพลิกแพลงรูปประโยค การเรียงคำ การวางคำขยาย ฯลฯ เมื่อใดจะใช้หรือไม่ใช้รูปพบท หรือสำนวน เมื่อใดจะขอยประโยคซ้อนให้เป็นประโยคเดียว เมื่อใดจะใช้กริยาแบบถูกกระทำ...⁷ การพูดขณะทำงานล่ามจำเป็นต้องใช้ภาษาที่กระชับชัดเจน สื่อความคิดให้สอดคล้องกับการรับรู้ และความเคยชินของผู้ฟัง โดยเก็บความรู้เนื้อหาสาระไว้อย่างครบถ้วนตามต้นฉบับ

จากการสังเกตและสอบถามจาก “ลูกค้า” ของล่าม สรุปได้ว่าลูกค้าพอใจการทำงาน ของล่ามที่ความสามารถใช้ภาษาไทยที่ราบเรียบ รื่นหู ฟังเข้าใจได้รวดเร็วเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ความสามารถเก็บเนื้อหาสาระได้ครบถ้วนอย่างไรก็ตามการประเมินผลการทำงาน ล่ามดังกล่าวนี้ ผู้เขียนทำวิจัยเบื้องต้นด้วยตนเอง ไม่ครบรูปแบบ ไม่เป็นระบบ ขอฝาก นักศึกษาปริญญาโทตามสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ไว้ด้วยสำหรับเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์

ขอสรุปว่าการใช้ภาษาไทยของล่าม น่าจะมีความสำคัญมากกว่าการใช้ภาษาต่างประเทศ ทำความเข้าใจต้นฉบับเสียอีก เพราะความเข้าใจที่ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทยที่แข็งกระด้าง ฟังติดขัด ไม่รัดกุมจะสร้างความรำคาญใจให้แก่ผู้ฟัง จนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระได้ อีกทั้ง ลูกค้ามักจะวัดผลของการทำงาน ของล่ามด้วยภาษาที่ชัดเจนราบรื่นและรวดเร็ว ตามจังหวะของผู้นำเสนอ ถ้าภาษาไทยของล่ามขาดประสิทธิภาพด้านการสื่อความหมาย และเต็มไปด้วยความบกพร่องก็จะทำให้ลูกค้าขาดความเชื่อถือได้ และงานล่ามนั้นก็ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวังด้วย

⁷ ดู สิธา พินิจภูวดล. คู่มือนักแปลอาชีพ, นานมีบุ๊คส์ พิมพ์ครั้งที่ 3, 2544 หน้า 157-183

Ajarn PUAY que je connais

NANTAKUL PHANKHA

Au moment où divers problèmes de notre pays comme la dévalorisation monétaire, l'instabilité politique, la baisse des valeurs morales sont de plus en plus graves, de nombreuses personnes n'ont envie que d'accroître leur richesse et servir leur propres intérêts et réputation. A cause de cette situation, la sincérité, l'honnêteté et la vertu paraissent indispensables pour renforcer les valeurs humaines. Celui qui possède absolument ces qualités est **Professeur Dr.Puay UNGPAKORN**, ancien recteur de l'université Thammasat. En tant qu'étudiante de Thammasat, je le connais et l'apprécie tant pour ses qualités que pour ses conceptions et pour ses mérites.

D'abord, il est un homme d'esprit : il a réussi dans la vie éducative, par exemple, avec la bourse du gouvernement, il a terminé en recevant une médaille honorable sa licence et son doctorat de sciences économiques de l'université Londres, et dans la vie professionnelle, il s'est occupé des postes de haute responsabilité comme directeur du Bureau de budget, gouverneur de la Banque nationale, directeur du Département de la fiscalisation doyen de la faculté des sciences économiques de l'université Thammasat et puis recteur. Par ailleurs, il fit preuve d'honnêteté, de justice et de persévérance. En effet, il était fidèle à ses fonctions et se tenait à ses principes. En plus, il n'a jamais pensé à ses intérêts personnels et ne s'est jamais emparé de propriétés communes. On peut dire que tout cela constitue les qualités les plus importantes des personnes dans toutes les branches professionnelles.

Ensuite, il est très compétent et très habile dans tous les domaines professionnels. Par exemple, dans le domaine de l'éducation, il a écrit plusieurs manuels et articles sur l'économie, la société et la politique, et en tant que professeur de sciences économiques, il était capable de transmettre différentes connaissances aux étudiants en même temps que leur apprendre à faire face à la vérité. De plus, à l'initiative de Professeur Dr.Puay, non seulement le programme d'études au niveau de la licence de cette faculté a été rétabli mais aussi le nombre de professeurs s'est augmenté et surtout, le programme international au niveau de la maîtrise a vu le jour.

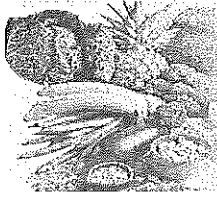
Sur le plan économique, il a proposé beaucoup de politiques, par exemple, il faut créer l'égalité de l'économie entre le secteur industriel et le secteur agricole en donnant de l'aide aux agriculteurs pauvres. Et plus encore, c'est lui qui a poussé le secteur privé à jouer un rôle important dans le développement du pays en proposant que le secteur public n'intervient pas dans des entreprises. Particulièrement, sur le plan de bancair et financier, il a fixé les fonctions principales de la Banque centrale et a stabilisé les banques commerciales. En outre dans le domaine politique, d'après lui, pour suivre les principes de la démocratie, la vertu est une chose nécessaire qui mène à la paix du pays. Il a ainsi insisté que la vertu constituait le pouvoir. Alor, on peut dire qu'il a préservé l'égalité et la liberté du peuple contre le pouvoir des hommes politiques.

Concernant le domaine social, il s'est beaucoup intéressé au développement rural, et surtout à la pauvreté des agriculteurs thaïs. Alors, il a tout essayé de résoudre ces problèmes, par exemple, lorsqu' il a travaillé comme doyen, il a pris l'initiative du programme «Bachelier volontaire» qui a permis aux étudiants de articiper au développement des provinces. Il a consarcré tous ses effortsw et son temps pour la société. En revanche, individuellement, il a mené une vie simple et modeste avec sa femme et ses deux fils. Il n'a espéré que le bonheur simple dans une maison plutôt petite.

Enfin, il est un administrateur avec une grande vision et une grande clairvoyance. Ainsi des lycéens de bonne qualité ont été sélectionnés par Professeur Dr.Puay pour continuer leurs études à l'étranger. Cela leur a permis d'élargir leur vision et d'acquérir de nouvelles connaissances dans les pays développés comme les Etats-Unis, le Japon. Dr.Puay a eu le grand espoir que ces personnes joueraient un grand rôle dans tous les aspects du développement du pays soit dans le secteur public soit dans le secteur privé.

On voit donc qu'en plus de son esprit vertueux, ses bonnes qualités, sa grande compétence dans tous les domaines et sa clairvoyance que je trouve admirables, honorables et dignes, il existe encore son histoire intéressante, ses conceptions, ses notions morales et ses mérites que je ne peux pas résumer en quelques pages. D'après moi, tout cela sera certainement favorable au développement du pays, aux Thaïs surtout aux étudiants quoique maintenant **Professeur Dr. Puay UNGPAKORN**, lui même, n'ait plus l'occasion de constater le développement du pays.

Nantakul PHANKHA
3906611441

Analyse critique sur l'article de Carrell (1990) : rôle des schémas de contenu et des schémas formels

Sirajit Dejamonchai*

- Titre :** Rôle des schémas de contenu et des schémas formels
Auteur : Patricia L. Carrell
Référence : In d. Gaonac'h, **Acquisition et utilisation d'une langue étrangère** (pp. 16-21)
Édition : Paris : Hachette, 1990

Dans cet article, l'auteur démontre le rôle des schémas de contenu et des schémas formels qui occupent une place centrale dans la compréhension des textes. Au point de vue de la théorie et des implications pédagogiques, l'auteur recense plusieurs recherches effectuées dans le domaine de la lecture, notamment en L2/LE

Résumé

La compréhension des textes est influencée par la théorie des schémas. Ces études ont démontré l'existence de deux types de processus. Un de ces processus concerne les connaissances antérieures du lecteur (schémas de contenu), tandis que l'autre processus fait référence au texte lui-même (schémas formels). Ces deux processus sont en interaction avec les connaissances générales du lecteur.

L'auteur a recensé un grand nombre d'études qui cherchaient à déterminer dans quelle mesure les connaissances que possède le lecteur sur le sujet peuvent influencer sa compréhension du texte. Ces études tendent à démontrer que les connaissances du lecteur jouent effectivement un rôle dans sa compréhension. Ainsi, lorsque les informations contenues dans le texte sont conformes à celles de son propre schéma culturel, il lui est alors plus facile de comprendre le texte. Ces schémas culturels sont d'ailleurs d'une importance plus grande que celle de la complexité syntaxique du texte.

* Faculté des sciences d'éducation, Université Kasetsart

En ce qui concerne les schémas formels, de nombreuses études ont montré que la connaissance de la structure du texte aidait grandement à la compréhension de ce texte. Carrell a souligné également que l'enseignement explicite des types de structures textuelles favorise l'accès à l'information du texte.

Enfin, Carrell signale que l'influence des schémas de contenu est plus forte que celle des schémas formels. Néanmoins, la structure du texte permet au lecteur de mieux saisir les relations temporelles présentées dans le texte.

Dans le cadre des implications pédagogiques, Carrell souligne qu'il faut enseigner explicitement, dans les cours de lecture en LE, la dimension culturelle liée à la langue cible.

De plus, l'auteur recommande l'organisation d'activités de pré-lecture. Grâce à ces activités, les étudiants sont motivés à emmagasiner des connaissances pertinentes en relation avec le contenu du texte à lire. Ces activités peuvent s'appuyer sur l'utilisation de matériel audio-visuel ou bien prendre la forme de discussions en classe et mener à l'association de mots clés ou de concepts clefs.

Finalement, Carrell insiste sur l'importance des stratégies qui amènent les étudiants à tenir compte de la structure rhétorique des textes (l'établissement de "cartes" textuelles).

Commentaire critique

Cet article porte sur le rôle des schémas de contenu et des schémas formels. Le thème central annoncé dans le titre est bien abordé. Ainsi, il nous paraît que la portée du titre est très conforme au sujet de l'article et reflète aussi l'objectif de l'auteur.

Au point de vue théorique, l'auteur a dégagé les idées principales de la théorie du schéma de façon explicite et de façon ordonnée, soit la notion des schémas, les types de processus et les niveaux de l'interaction. Il nous semble que sa façon d'exposer les concepts clés est très claire et compréhensible. En ce sens, l'auteur s'appuie sur la présentation du contenu; c'est-à-dire que tous les aspects sont axés sur la théorie du schéma.

Par ailleurs, ce qui est le plus intéressant est que l'auteur recense plusieurs recherches dans le domaine de la lecture en L2/LE en ajoutant ses commentaires critiques. De plus, l'auteur insiste beaucoup sur le problème de la compréhension écrite chez des étudiants étrangers et sur leurs compétences en lecture. Sur ce point, nous sommes amenée aussi à certaines réflexions sur des problèmes en lecture dans d'autres situations, notamment les élèves débutants dans le contexte éloigné du "bain linguistique". Par conséquent, certaines questions sont posées; quel est le rôles des schémas de contenu et des schémas formels dans ce cas? Est-ce qu'il existe les mêmes effets démontrés dans cet article? Est-ce qu'il y a d'autres facteurs mis en cause?

Au point de vue des implications pédagogiques, l'auteur révèle beaucoup d'études sur l'enseignement de la lecture pour les niveaux débutant et avancé. À partir des approches étudiées, l'auteur fait des commentaires sur les avantages ainsi que les inconvénients. Plusieurs méthodes et techniques présentées dans cet article nous paraissent très intéressantes. De notre côté, le choix des méthodes ainsi que les activités pédagogiques dépendent de plusieurs facteurs; à savoir: les niveaux des apprenants, les objectifs du cours, la situation en class, la motivation des apprenants. Ce qui compte, c'est savoir utiliser diverses activités dans la progression adéquate.

À la lumière des études présentées dans cet article, la théorie du schémas pourrait, selon nous, expliquer la réussite ou la non-réussite de la compréhension écrite en L2/LE. D'ailleurs, le rôle que jouent les schémas de contenu et les schémas formels peut contribuer à l'amélioration de la compétence en lecture.

Minisynthèse des écrits : *facteurs intervenant dans la compréhension en lecture*

Sirajit Dejamonchai

Le domaine de la lecture fait appel à plusieurs disciplines parmi lesquelles nous pouvons noter la linguistique, la sémiotique et la psychologie cognitive. Plusieurs facteurs interviennent dans le processus de lecture, particulièrement en ce qui concerne la lecture en L2/LE. Bernhardt (1991) décrit la nature de lecture en L2 comme un processus cognitif et social.

Plusieurs théories et recherches se sont penchées sur les processus de lecture, sur le rôle des connaissances antérieures, sur les aspects linguistiques des textes et leur aspect extralinguistique ou socio-culturel.

Dans les pages qui suivent, nous allons étudier, en premier lieu, le terme **compréhension écrite**. En second lieu, nous traiterons des recherches qui s'interrogent sur les facteurs permettant d'expliquer la réussite en lecture en LM et en L2/LE. Enfin, nous allons voir comment certains auteurs dégagent des retombées pédagogiques et proposent des stratégies concernant l'enseignement/apprentissage de la lecture.

Notion de compréhension écrite

La notion de compréhension écrite est décrite de manière variée selon le courant de recherche et la théorie concernée. Du point de vue de la théorie générative-transformationnelle, la compréhension vise à construire du sens à partir des unités minimales des phrases (Hammadou, 1991 : 27), Toutefois, sous l'influence des travaux de la psychologie cognitive, l'accent est maintenant mis sur les processus cognitifs impliqués dans l'activité de lecture (Gaonac'h, 1993). Dans cette optique, la lecture est alors perçue comme tout un ensemble de processus divers dont l'objectif est de construire une représentation mentale.

* Faculté des sciences d'éducation, Université Kasetsart

Toujours selon cette perspective, Gaonac'h signale que la lecture implique l'interaction entre les informations contenues dans les textes et les représentations du lecteur.

"...lire n'est pas construire, de toutes pièces, une représentation strictement issue des "informations" écrites, mais suppose au contraire une mise en interaction de ces informations avec des représentations que le lecteur construit avant ou pendant la lecture ("attentes" du lecteur)" (p. 88)

En se penchant sur les modèles cognitifs en lecture, Hammadou (1991) rejoint le même point de vue:

comprehension is not just understanding words, sentences, or even texts, but involves building a model within the mind of the comprehender (p. 27)

Récemment, la notion de compréhension écrite a été fortement influencée par le développement de la théorie des schémas. Selon cette théorie, l'accent est mis sur les structures de connaissances initiales jouant un rôle important dans le traitement cognitif des textes.

Carrell (1990) explique en effet que la compréhension écrite relève de deux types de processus. Le premier type de processus se fonde sur le texte lui-même, tandis que le second fait appel aux connaissances du lecteur; l'interaction entre ces deux types de processus caractérise la compréhension écrite.

Hammadou (1991) a d'ailleurs décrit les modèles interactifs de compréhension en distinguant les éléments langagiers (tels que la syntaxe ou le lexique) des éléments qui appartiennent au lecteur (par exemple, ses objectifs et ses connaissances antérieures). Hammadou souligne que ces éléments sont mobilisés et interagissent entre eux lors du processus de compréhension.

Cette interaction est illustrée par les processus "haut-bas" et "bas-haut" qui interviennent dans le traitement des textes. Rumelhart (1977, 1980, cité dans Carrell, 1990, p.17) explique que, lors des traitements "haut-bas", le lecteur utilise ses connaissances antérieures

pour mieux saisir les idées véhiculées par le texte. Lors des traitements "bas-haut", le lecteur décode d'abord les unités linguistiques qui composent le texte (phonèmes, graphèmes, mots, etc) et modifie ensuite ses propres connaissances en fonction de l'information contenue dans le texte.

Toujours dans le but de mieux cerner la notion de compréhension en lecture, Gaonac'h (1993) souligne également l'importance des niveaux de traitement en lecture. Il signale en effet que le processus de lecture n'est pas que le simple transfert du langage écrit en représentations mentales, mais que ce traitement correspond à des compétences spécifiques du lecteur.

"Les traitements qui doivent être réalisés pour construire ainsi des représentations mentales sont multiples: graphémiques, phonologiques, lexicaux, morphosyntaxiques, sémantiques, textuels, pragmatiques. Chacun de ces niveaux de traitement correspond à des compétences spécifiques de la part du lecteur." (p. 87)

Tel que le résume Carrell (1990), étant donné la nature interactive du traitement textuel, trois types de connaissances sont mis en cause, à savoir : les connaissances et les croyances sur le monde (schémas de contenu), les connaissances de différents types de textes et leur organisation (schémas formels) et les connaissances linguistiques (schémas linguistiques). À ces connaissances, Carrell ajoute également les connaissances ou les croyances à l'égard du processus de lecture lui-même et les objectifs personnels de lecture. Elle signale que ces connaissances interagissent entre elles à l'intérieur de chaque niveau, c'est-à-dire depuis les niveaux les plus bas (mot) jusqu'aux niveaux les plus globaux (contexte). De plus, il existe aussi une interaction entre le lecteur et le texte.

Ainsi que nous venons de le voir, la notion de compréhension écrite implique plusieurs aspects, soit cognitif, linguistique, socio-culturel. Par ailleurs, les composantes cognitives en lecture sont multiples et relatives. Dans cette optique, nous comprenons aisément que la lecture de textes

en L2/LE puisse constituer un processus complexe. En effet, la difficulté d'utilisation d'une LE ne relève pas seulement de la connaissance des structures syntaxiques, mais aussi du degré de familiarité avec des opérations cognitives (Gaonac'h, 1993).

En faisant écho aux théories mentionnées précédemment, il nous paraît important de citer certaines recherches qui, à notre avis, mettent en lumière les principaux facteurs intervenant dans le processus de compréhension en lecture.

Certaines recherches dans le domaine de la lecture

Les recherches menées dans le domaine de la lecture se présentent en plusieurs facettes selon la théorie privilégiée. Du côté de la linguistique appliquée, les premières études étaient centrées sur les unités linguistiques, sur les facteurs liés à la lisibilité comme le vocabulaire et la longueur des phrases. Par la suite, sous l'influence des travaux en psychologie, un grand nombre de recherches en lecture ont été motivées par des préoccupations liées à l'interaction des caractéristiques du texte et celle du lecteur (Kintsch et Miller, 1984, cités dans Boyer et al., 1992). Un autre courant s'est aussi dessiné, ce dernier, influencé par la théorie des schémas. Il a d'ailleurs donné lieu à de nombreuses études, autant sur la lecture en LM que sur la lecture en L2/LE.

En visant à étudier l'influence relative de la structure textuelle sur la compréhension en lecture en LM, Boyer et al. (1992) ont mené une recherche auprès des élèves de 4e et 6e années du primaire. Dans cette étude, l'accent était mis sur les rapports entre les caractéristiques textuelles: le type de texte, le vocabulaire et le contenu thématique. Les auteurs avaient fait l'hypothèse que les trois variables exerceraient des influences sur la compréhension écrite des sujets étudiés. Des textes de différentes structures textuelles et des questionnaires ont été utilisés comme instruments dans l'expérimentation.

Selon les résultats obtenus auprès d'élèves de 6e année, le type de texte influence la compréhension en lecture. Cet effet du type de text est particulièrement évident en interaction avec le vocabulaire et le contenu thématique. Par ailleurs, le contenu thématique exerce des influences sur la compréhension, le temps de lecture ainsi que l'intérêt attribué au texte.

Selon la recherche de Boyer et al., nous pouvons remarquer qu'il existe des interactions entre les caractéristiques textuelles et ces interactions ont des effets sur la compréhension écrite en LM.

Parallèlement, Carrell (1990) a recensé plusieurs recherches empiriques s'appuyant sur l'organisation rhétorique des textes. Cette organisation rhétorique des textes influence la compréhension du lecteur, puisqu'elle peut faciliter ou nuire au rappel. Beaucoup d'études mentionnées soutiennent en effet que le schéma formel approprié permet de traiter la structure textuelle (Hinds, 1983a, 1983b) et facilite le rappel du texte (Carrell, 1984b).

En ce qui a trait aux rôles des schémas de contenu et des schémas formels, Carrell (1990) souligne que les textes véhiculant un contenu familier et une forme rhétorique connue sont plus accessibles. Selon cette auteure les schémas de contenu constituent une influence plus forte sur la compréhension que les schémas formels. Ainsi, dans la compréhension des textes en L2/LE, le contenu et la forme jouent des rôles significatifs mais différents. Cette conclusion se rapproche de celles des travaux de Steffensen, Joag-Dev et Anderson (1979), cités par Carrell, 1990) en ce qui concerne l'influence des schémas de contenu d'origine culturelle.

Les travaux de Johnson (1981), mentionnés par Carrell (1990), ont également permis de confirmer que l'aspect culturel joue un rôle plus important que celui du niveau de complexité syntaxique et sémantique du texte sur la compréhension.

Dans cette perspective, Hee-Won Kang (1992) s'est penché sur le rôle de la culture et a mené une recherche empirique auprès

d'adultes coréens apprenant l'anglais comme L2. Visant à étudier l'effet de l'interférence culturelle en lecture en L2, un récit en anglais a été utilisé comme matériel de base. Durant la procédure, des protocoles oraux ont été recueillis afin de vérifier dans quelle mesure les connaissances antérieures liées à la culture jouent un rôle dans le processus de compréhension en lecture en L2. Ainsi, les sujets ont été invités à dire ce qu'ils pensaient du contenu du texte et comment ils interprétaient l'information dans le récit.

L'analyse des résultats tend à montrer que le recours à des connaissances culturelles donne lieu à des inférences lors de la lecture du texte en L2. Ces inférences se manifestent tant au niveau local (phrase) qu'au niveau global (contenu du texte). Néanmoins, selon l'auteur, les effets négatifs du schéma culturel spécifique sur l'interprétation du lecteur seraient réduits par l'utilisation de certaines stratégies.

En s'appuyant sur les modèles interactifs en lecture, Hammadou (1991) a étudié la relation qui existe entre les connaissances antérieures, l'inférence et la compétence linguistique. Sa recherche a été menée auprès d'étudiants en français et en italien aux niveaux débutant et avancé. Au cours de l'expérimentation, les sujets devaient lire des documents authentiques en français et en italien et ensuite en classe les titres selon leur familiarité avec les thèmes.

À partir du pourcentage de propositions rappelées, les résultats révèlent que le rappel du texte ne correspond pas avec le classement fait en fonction de la familiarité du titre. Par ailleurs, il n'y a pas de différence significative entre la compréhension du texte familier et celle du texte non familier, qu'il s'agisse des étudiants débutants ou avancés. En ce qui concerne l'inférence, il existe cette fois une relation entre la compétence linguistique et la familiarité; en effet, le nombre des inférences dans le groupe débutant est plus grand que celui du groupe avancé.

Dans la conclusion, Hammadou rejoint l'opinion de Bernhardt en signalant que la familiarité du texte ne constitue pas un critère assez précis pour prédire la compréhension en lecture. Au point de vue des

inférences, Hammadou ajoute que les connaissances antérieures du lecteur affectent le processus de la compréhension.

Selon les recherches basées sur la théorie des schémas, trois variables ont un effet important sur la compréhension en lecture. Il s'agit des activités prédictives, des connaissances antérieures et du type de texte (Carver, 1992). Sur ce point, Carver (1992) critique dans son article deux recherches, celle de Valencia et Stallman (1989) et celle de Johnston (1984), dans le but de susciter une réflexion sur la théorie des schémas et sur la théorie de la lecture courante (reading theory) en LM. Les conclusions de Carver au sujet de ces recherches aboutissent à certaines réflexions négatives concernant le rôle de ces variables en lecture.

Par ailleurs, Carver signale que la théorie des schémas est valide pour décrire une tâche de lecture difficile au cours de laquelle les lecteurs adoptent des processus de lecture pour étudier et pour mémoriser des informations contenues dans le texte. Par contre, la lecture courante (reading theory) constitue une activité ordinaire, normale et naturelle. Selon Carver, la lecture courante (reading theory) est le processus que la plupart des lecteurs utilisent le plus lors de leur activité de lecture.

Selon les recherches mentionnées dans ce bref survol, nous pouvons remarquer que la théorie des schémas occupe une place centrale dans le domaine de la lecture en LM et en L2/LE. Les résultats des études font ressortir le rôle que jouent l'interaction entre le texte et le lecteur sur la compréhension, notamment les connaissances antérieures, la notion de familiarité et non-familiarité du texte, le contexte et l'origine culturelle.

Par ailleurs, il est important de remarquer que les effets des variables en lecture sont étudiés en fonction de plusieurs dimensions, soit linguistique, cognitive et socio-culturelle. Ainsi, les conclusions des travaux étudiés varient selon les questions de recherches, les objectifs, le

contexte, le cadre théorique et la méthodologie. Par ailleurs, nous pouvons remarquer que la plupart de ces études ne se limitent pas à observer les facteurs qui interviennent dans le processus de compréhension en lecture, mais qu'elles offrent également des suggestions d'ordre pédagogique.

Implications pédagogiques

Le fruit des études et des recherches menées dans le domaine de la lecture aboutit à certaines réflexions importantes concernant les implications pédagogiques.

Sur le plan de l'enseignement-apprentissage de la lecture, Carrell (1990) propose un enseignement explicite de la structure textuelle. Sur ce point, Kimmelman et al. (1984), mentionnés par Carrell, soulignent également que les étudiants doivent être sensibilisés aux formes rhétoriques. Il est donc préférable que l'enseignant consulte les manuels de rédaction pour trouver des idées sur l'enseignement des structures textuelles.

Selon Carrell (1990), il faut activer chez les apprenants les schémas culturels appropriés et favoriser l'acquisition des schémas culturels relatifs au contenu. De plus, l'enseignant doit encourager les apprenants à établir les liens entre leurs connaissances antérieures et les nouvelles connaissances transmises par d'autres situations de lecture. Ainsi, Carrell suppose des activités de prélecture, à savoir: l'utilisation de supports-visuels, de jeux, la discussion des concepts clés et du vocabulaire clef. Pour les apprenants de faible niveau, des tâches d'association de mots clefs ou des concepts clés sont particulièrement recommandées.

Par ailleurs, Carrell propose aussi d'avoir recours à des films et de discussions sur le sujet et à des présentations orale et écrite après la lecture. Ces activités, surtout les discussions, peuvent motiver les apprenants à lire sur le sujet. Cependant, l'enseignant doit trouver un sujet qui soit intéressant pour tout le monde.

Hee-Won Kang (1992), quant à lui, suggère également les activités de pré-lecture pour activer les connaissances antérieures du lecteur. Selon lui, cette activité pourrait affecter l'interprétation du lecteur. Par ailleurs, il ajoute qu'il faut amener les apprenants à développer des stratégies de lecture pour qu'ils puissent transférer et améliorer leurs habiletés métacognitives en lecture.

Sur ce point, Daniel Gaonac'h (1993) signale que les stratégies de lecture en LE varient selon les objectifs et la spécificité de la tâche:

"Il s'agirait alors d'imposer des contraintes de lecture telles que certains traitements se trouvent privilégiés. C'est bien ce que le pédagogue réalise intuitivement lorsqu'il manipule, par exemple, le niveau de difficulté d'un texte servant d'exercice de lecture: présenter un contenu déjà bien connu du lecteur facilite la référence au contexte et favorise la prise en compte d'autres niveaux de traitement; poser des questions en cours de lecture conduit le lecteur à privilégier certains des traitements cognitifs..." (p.99)

Ainsi, nous pouvons remarquer que la place de la lecture dans l'enseignement/apprentissage dépend grandement des approches privilégiées. Beaucoup de facteurs entrent en jeu dans la progression de l'apprentissage et dans les activités pédagogiques.

Conclusion

L'acte de lire est une activité complexe qui suppose diverses dimensions relatives au lecteur et au texte. En s'appuyant sur la notion de *compréhension* et sur des recherches menées dans le domaine de la lecture, nous arrivons à faire ressortir plusieurs facteurs permettant d'expliquer la réussite ou la non-réussite dans la compréhension écrite. Ainsi, afin de mieux saisir le processus de la compréhension écrite, il est important de considérer les facteurs suivants, à savoir le facteur linguistique, le facteur cognitif et le facteur socio-culturel.

Par ailleurs, nous pouvons constater que certains facteurs jouent un rôle plus important que d'autres. En outre, certains de ces facteurs sont inter-reliés, ce qui rend toute hiérarchisation particulièrement difficile, notamment en ce qui concerne la lecture en L2/LE. A notre

avis, il ne faut pas négliger les effets d'autres variables telles que le contexte, le niveau de l'apprenant, la compétence linguistique, la motivation, etc.

Du point de vue pédagogique, il semblerait que l'enseignement explicite de la structure textuelle pourrait contribuer à pallier certaines lacunes en compréhension. De plus, des activités de pré-lecture sont fortement suggérées puisqu'elles favorisent l'activation des schémas de contenu nécessaires à la lecture.

Ce bref survol des écrits nous a donc permis de faire ressortir certaines réflexions importantes concernant la compréhension écrite du point de vue de la théorie, de la méthodologie et de l'implication pédagogique.

Bibliographie

- Bernhardt, E. (1991). *Reading development in a second language : Theoretical, empirical, and classroom perspectives*. Norwood, NJ: Ablex.
- Boyer, J.Y., Dionne, J.P., & Raymond, P. (1992). Influence relative de la structure textuelle sur la compréhension en lecture. In C. Préfontaine & M. Lebrun (Réd.), *La lecture et l'écriture: enseignement et apprentissage* (pp. 201-217). Montréal: Les Éditions LOGIQUES.
- Carrell, P.L. (1990). Rôle des schémas de contenu et des schémas formels. In D. Gaonac'h, *Acquisition et utilisation d'une langue étrangère* (pp. 16-29). Paris: Hachette.
- Carver, R.P. (1992). Effect of prediction activities, prior knowledge and text type. *Reading Research Quarterly*, 27, 2, 164-174.
- Gaonac'h, D. (1993). Les composantes cognitives de la lecture. *Le Français dans le monde*, 255, pp. 87-92.
- Hammadou, J. (1991). Interrelationships among prior knowledge, inference and language proficiency in foreign language reading. *The Modern Language Journal*, 75, 1, 27-38.
- Kang, H.W. (1992). Cultural interference in second language reading. *International Journal of Applied Linguistics*, 2, 1, 95-119.

ทฤษฎีต้นกำเนิดภาษาของ ฌอง-ฌาค รูสโซ

สัญญาชัย สุกัญจนานนท์

ฌอง-ฌาค รูสโซ (ค.ศ. 1712-1778) นักเขียนชาวฝรั่งเศส เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะที่เป็นนักปรัชญาทางการเมืองและการปกครอง ความจริงแล้วเขายังสนใจศิลปะแขนงต่าง ๆ อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะการดนตรี และศิลปะแขนงนี้ได้ชักนำให้เขาเขียนผลงานเกี่ยวกับภาษาซึ่งมีชื่อว่า ความเรียงเรื่องต้นกำเนิดของภาษาต่าง ๆ (Essai sur l'origine des langues) ผลงานชิ้นนี้ได้รับการตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1781 หลังจากที่เขาได้เสียชีวิตไปแล้วสามปีในรวมผลงานชุด *Traité sur la musique* (สนธิสัญญาทางดนตรี)

ความเรียง ประกอบด้วยบทต่าง ๆ ทั้งสิ้นจำนวนยี่สิบบทซึ่งมีความสั้นยาวไม่เท่าเทียมกัน บางบทเป็นเพียงบทนำของบทถัดไปเท่านั้น อย่างไรก็ตามเราสามารถแบ่งออกเป็นตอนใหญ่ ๆ ได้สองตอน ฌอง-ฌาค รูสโซ ได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาในครั้งแรก ส่วนตอนท้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับดนตรี ในที่นี้จะขอล่าเฉพาะตอนที่เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น ความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาของฌอง-ฌาค รูสโซ ยังแบ่งออกเป็นแนวคิดใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ วิธีการสื่อความคิด ภาษาเกิดจากอารมณ์ความรู้สึก ลักษณะของภาษาแรก ๆ และการเปลี่ยนแปลง การใช้ตัวเขียนถ่ายทอดภาษา และความแตกต่างระหว่างภาษาในภูมิภาคต่าง ๆ สามหัวข้อแรกแสดงให้เห็นลักษณะทั่วไปของภาษาในยุคแรกรวมทั้งวิวัฒนาการ ส่วนหัวข้อสุดท้ายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นกำเนิดและความแตกต่างของภาษา รูสโซ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาในประเด็นเหล่านี้ได้อย่างน่าสนใจศึกษาอย่างมาก บางประเด็นอาจไม่แตกต่างจากทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่แพร่หลายในปัจจุบันนี้เท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดพื้นฐานในเรื่องที่ว่าด้วยวิธีการสื่อสาร แต่บางประเด็นอาจแตกต่างออกไปอย่างมาก หรืออาจกล่าวได้ว่าตรงข้ามกับทฤษฎีภาษาศาสตร์เลย สิ่งสำคัญซึ่งรูสโซ ต้องการเน้นย้ำอย่างเด่นชัดคือ อารมณ์ความรู้สึกเป็นสาเหตุหลาย ๆ ประการในชีวิตภาษา ตั้งแต่จุดเริ่มต้นและการเปลี่ยนแปลงที่ตามมา

วิธีการสื่อความคิด

ภาษาเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรก แยกมนุษย์ออกจากสัตว์ และแยกชนชาติต่าง ๆ ออกจากกัน เราจะรู้ว่าบุคคลหนึ่งมาจากที่ใดก็หลังจากได้ยินเขาพูด ความปรารถนาหรือความต้องการที่จะสื่อความรู้สึกและความคิดให้ผู้อื่นรับรู้ทำให้มนุษย์ค้นหาวีธีการ โดยอาศัยอวัยวะที่ธรรมชาติให้มาให้เกิดประโยชน์ โดยทั่วไปแล้ววิธีการสื่อสารจำกัดอยู่สองวิธี ได้แก่ การเคลื่อนไหวและเสียง ระยะห่างระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารยังช่วยแบ่งวิธีการสื่อสารอย่างแรกหรือการเคลื่อนไหวออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้อีกสองประเภทคือ การเคลื่อนไหวแบบประชิดตัวผู้รับซึ่งหมายถึงการสัมผัส และการเคลื่อนไหวแบบห่างตัวผู้รับซึ่งหมายถึง

การแสดงท่าทาง การเคลื่อนไหวแบบแรกไม่สามารถกระทำในระยะห่างได้ เพราะไปได้ไกลเท่ากับความยาวของช่วงแขนสามารถไปถึงเท่านั้น ในขณะที่การเคลื่อนไหวแบบหลังสามารถกระทำได้ในระยะที่ไกลกว่า เพราะไปได้ไกลเท่าที่รัศมีสายตาของอีกฝ่ายสามารถมองเห็นได้ ดังนั้นคงมีเพียงการเคลื่อนไหวแบบที่สองซึ่งอาศัยการมองและเสียงซึ่งอาศัยการได้ยินที่เป็นวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับมนุษย์ที่อยู่อย่างกระจัดกระจาย

การสื่อความคิดขึ้นอยู่กับอวัยวะที่ใช้ในการสื่อสารน้อยกว่าทักษะซึ่งเป็นคุณสมบัติพิเศษเฉพาะของมนุษย์เท่านั้น มนุษย์มีทักษะในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ที่ธรรมชาติให้มาในการสื่อสาร ถึงแม้ว่าอวัยวะบางอย่างขาดหายไป มนุษย์ก็ยังสามารถใช้อวัยวะอื่นเพื่อจุดประสงค์เดียวกันได้ ทักษะในการใช้ภาษาทำให้คนหูหนวกเป็นไม้สามารถสื่อสารได้

ภาษาท่าทางและภาษาที่ใช้เสียงเป็นวิธีการทางธรรมชาติเหมือน ๆ กัน แต่การสื่อสารโดยใช้สายตารับรู้มีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้หูรับรู้ รูปร่างหน้าตามีความหลากหลายมากกว่าเสียง สื่อความหมายและบอกสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่า ชาวยุโรปบางประเทศมักทำท่าทางประกอบคำพูด กล่าวกันว่าพลังทั้งหมดของภาษาของพวกเขาอยู่ที่แขน การแสดงกิริยาบางอย่างสื่อความหมายได้มากมายโดยไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด แต่น่าเสียดายที่มนุษย์ล้มเลิกนิสัยการแสดงท่าทางนับแต่เริ่มเรียนการเปล่งเสียงพูด ไวยากรณ์อันสวดยุททำให้เราไม่ได้ยินสัญลักษณ์ของชาวอียิปต์อีกต่อไป คนสมัยโบราณกล่าวด้วยคำได้อย่างมีชีวิตชีวา พวกเขาไม่ได้แสดงออกโดยอาศัยถ้อยคำแต่เป็นสัญลักษณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือพวกเขาไม่ได้พูดแต่แสดงให้เห็น ก่อนที่จะเปิดปากพูด วัตถุประสงค์แรกก่อให้เกิดจินตนาการ กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น จิตใจของคู่สนทนาจะคอยสิ่งที่จะพูด ชาวอิตาเลียนและพลเมืองทางตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศสมักแสดงท่าทางก่อนที่จะเอ่ยปากพูด

แต่เมื่อต้องการให้ผู้ฟังรู้สึกสะเทือนอารมณ์ เสียงจะมีพลังและทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามได้ดีมากกว่า เสียงช่วยแต่งแต้มสีสัน เมื่อเห็นความเจ็บปวดของบุคคลหนึ่ง เรามักไม่ค่อยรู้สึกสะเทือนใจจนถึงกับร้องไห้ตามเท่าใดนัก แต่ถ้าลองให้บุคคลผู้นั้นบอกเล่าถึงสิ่งที่กำลังรู้สึก เราอาจถึงต้องกับหลังน้ำตา จากเศร้าสะเทือนอารมณ์ในละครโศกนาฏกรรมเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจของคำพูด น้ำเสียงของตัวละครเร้าอารมณ์ให้ผู้ชมเกิดความสะเทือนใจและรู้สึกร่วมไปกับความเจ็บปวดนั้นด้วย การแสดงท่าทางโดยปราศจากคำพูดไม่ทำให้รู้สึกอะไรเลย แต่คำพูดจะเร้าใจน้ำตาได้เป็นอย่างดีโดยไม่จำเป็นต้องมีท่าทางประกอบ สัญลักษณ์ที่มองเห็นทำให้การเลียนแบบถูกต้อง แต่เสียงกระตุ้นความสนใจได้ดีกว่า รุโซเห็นว่าการสื่อสารทั้งสองประเภทมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน สัญลักษณ์ซึ่งอาศัยการมองสามารถสื่อได้ถูกต้องและชัดเจน แต่เสียงสามารถกระตุ้นและเร้าอารมณ์ความรู้สึกได้ดีกว่า ดังนั้นจึงไม่ค่อยน่าแปลกใจเท่าใดนักที่วิธีการสื่อสารทั้งสองประเภทมักใช้ประกอบกันเมื่อต้องการสื่อความคิด อย่างไรก็ตามมนุษย์ให้ความสำคัญกับเสียงมากกว่า อาจเป็นไปได้ว่ามนุษย์มีความปรารถนาที่จะสื่อถึงความต้องการทางจิตใจเป็นจุดเริ่มต้น

ภาษาเกิดจากอารมณ์ความรู้สึก

ดังนั้นจึงทำให้คิดได้ว่า ถ้าหากสังคมมีเพียงแต่ความต้องการทางสรีระเพียงอย่างเดียวแล้ว มนุษย์คงไม่มีความจำเป็นต้องพูดกันเลย และสามารถเข้าใจกันดีโดยอาศัยภาษาท่าทางเท่านั้น โดยทั่วไปแล้วมักกล่าวกันว่าความต้องการทำให้เกิดการสื่อสาร หรือการสื่อสารเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ แต่มักไม่ค่อยเจาะจงลงไปอย่างชัดเจนว่าเป็นความต้องการประเภทใด และก่อให้เกิดความสื่อสารด้วยวิธีการใด รูโซได้แยกแยะความแตกต่างระหว่างความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจ ความต้องการทั้งสองประเภทก่อให้เกิดวิธีการสื่อสารที่ต่างกัน ความต้องการทางสรีระก่อให้เกิดท่าทาง แต่อารมณ์ความรู้สึกทำให้เกิดเสียง แนวคิดเรื่องต้นกำเนิดภาษาอาจแตกต่างจากสิ่งที่เคยคิดกัน รูโซไม่เห็นด้วยกับสมมติฐานที่ว่ามนุษย์ประดิษฐ์ถ้อยคำขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางร่างกาย โดยธรรมชาติแล้วความต้องการประเภทนี้น่าจะทำให้มนุษย์ยังแตกแยกออกจากกันมากกว่าจะทำให้มารวมกลุ่มอยู่ด้วยกัน และควรจะเป็นเช่นนั้นด้วยเพื่อที่จะให้พื้นโลกมีประชากรกระจายอย่างเหมาะสม มิฉะนั้นแล้วมนุษยชาติคงจะกระจุกเกาะรวมกันเป็นกลุ่มก้อนอยู่ที่มุมใดมุมหนึ่งของโลก และปล่อยให้พื้นที่ที่เหลือทั้งหมดร้างว่างเปล่า ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ที่ภาษาซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้มนุษย์รวมกันเกิดจากสาเหตุที่ทำให้มนุษย์กระจายแยกจากกันภาษาไม่อาจเกิดจากความต้องการทางปัจจัยได้ภาษามีต้นกำเนิดจากความต้องการทางจิตใจ จากอารมณ์และความรู้สึก ความต้องการประเภทนี้ช่วยดึงดูดให้มนุษย์เข้ามาหากัน ในขณะที่ความจำเป็นในการดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้มีชีวิตอยู่ทำให้มนุษย์หนีห่างจากกัน สิ่งที่ทำให้มนุษย์เปล่งเสียงไม่ใช่ความหิวหรือความกระหาย แต่เป็นความรัก ความเกลียด ความสงสาร ความโกรธ มนุษย์สามารถเก็บผลไม้กินโดยไม่ต้องเอ่ยเอื่อนวจา ออกติดตามเหยื่อในความเงียบ แต่การที่จะทำให้จิตใจของหนุ่มสาวไหวหวั่นหรือขมขื่นขี้ขี้ผู้รักทำให้เกิดความกลัว ธรรมชาติทำให้มนุษย์เปล่งสรรพคำเนียงเสียงร้องเสียงคร่ำครวญ สิ่งเหล่านี้คือคำแรก ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น และเป็นเหตุผลว่าทำไมภาษาในยุคแรกจึงเป็นเหมือนบทเพลงและเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกก่อนที่จะพัฒนาให้ง่ายขึ้นและเป็นระบบมากขึ้น

เหตุผลที่ทำให้มนุษย์พูดคืออารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นสำนวนแรก ๆ จึงเป็นการอุปมาอุปมัย ภาษาเปรียบเปรยเกิดขึ้นก่อนความหมายตรง แต่สำนวนจะมีความหมายในนัยอ้อมก่อนที่จะมีความหมายตรงได้อย่างไร รูโซอธิบายโดยอาศัยวิธียกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจน เมื่อคนป่าเถื่อนในยุคดึกดำบรรพ์พบผู้อื่นเป็นครั้งแรก จะรู้สึกตกใจกลัวและความรู้สึกกลัวนี้ทำให้มองเห็นอีกฝ่ายหนึ่งมีรูปร่างสูงใหญ่และแข็งแรงกว่ามากจึงให้ชื่อยักษ์ แต่หลังจากที่ได้ประสบพบเจอหลายครั้งหลายหน ทำให้ตระหนักถึงความจริงว่าพวกที่เคยเรียกว่า ยักษ์ มิได้มีรูปร่างสูงใหญ่หรือแข็งแรงน่าเกรงขามไปมากกว่าเลย คำเรียกจึง

ไม่เหมาะสมกับความหมายที่เคยให้ไว้เมื่อครั้งแรกเจอ จึงคิดค้นคำใหม่ขึ้นมาเรียกให้เหมาะสมและยังใช้เรียกรวมกันระหว่างฝ่ายที่เคยเรียกว่ายักษ์และตนเอง คำว่า มนุษย์ จึงเกิดขึ้นภายหลัง และเก็บคำว่ายักษ์ไว้ใช้กับสิ่งที่ไม่เป็นจริง ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัว ในช่วงที่เกิดภาพลวงตา ตัวอย่างนี้ช่วยอธิบายว่าคำที่มีความหมายอุปมาอุปมัยเกิดก่อนคำตามความหมายตรงได้อย่างไร อารมณ์ความรู้สึกทำให้เห็นภาพลวงตาและความคิดแรกที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่ความเป็นจริง การใช้ภาษาอุปมาอุปมัยเกิดขึ้นก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อจิตใจโปร่งกระจ่าง เข้าใจถึงความผิดพลาด ส่วนที่ใช้กลายเป็นการใช้เปรียบเปรยเนื่องจากอยู่ในอารมณ์ความรู้สึกอย่างที่เคยเป็นมาก่อน เราเรียกสิ่งต่าง ๆ ด้วยชื่อที่แท้จริงก็ต่อเมื่อได้เห็นภายใต้รูปลักษณะที่แท้จริงเท่านั้น หมายความว่าต้องปราศจากอารมณ์ของความหวาดกลัว ดีใจ เสียใจ ฯลฯ ที่ผลักดันให้เกิดภาพที่ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง การมองเห็นที่ผิดพลาดในครั้งแรกจึงยังไม่ถือว่าเป็นความหมายตรง สำหรับรูสโซ อารมณ์และความรู้สึกมีอิทธิพลต่อภาษาในยุคแรกอย่างมาก นอกจากทำให้มนุษย์เปล่งเสียงและก่อให้เกิดความหมายในนัยอ้อมขึ้นเป็นอันดับแรกแล้วยังเป็นปัจจัยกำหนดลักษณะของภาษาในยุคแรก ๆ

ลักษณะของภาษาแรกและการเปลี่ยนแปลง

ภาษาแรกต้องตอบสนองต่อวัตถุประสงค์แรก ซึ่งก็คือถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ เสียงตามธรรมชาติเปล่งออกมาจากคอ ไม่มีการปรุงแต่งจากลิ้นและเพดานปาก การอุทานในทุก ๆ ภาษาแสดงให้เห็นถึงเสียงง่าย ๆ ซึ่งเปล่งออกมาตามธรรมชาติ เช่น เสียงร้อง เสียงแสดงความเจ็บปวด ฯลฯ คนเป็นใบ้เปล่งได้แต่เฉพาะเสียงไม่ปรุงแต่งคำในยุคแรกน่าจะมีเสียงปรุงแต่งไม่มากนัก เสียงปรุงแต่งต้องอาศัยการฝึกฝน มิได้เป็นไปตามธรรมชาติ ถือว่าเกิดจากข้อดกลางทางสังคม ภาษาในยุคแรกน่าจะมีเสียงพยัญชนะเพียงไม่กี่เสียง วางไว้ระหว่างสระเพื่อมิให้เสียงสระชนกันซึ่งยากแก่การเปล่งเสียง เสียงพยัญชนะจะช่วยให้เกิดการคล่องตัวและง่ายต่อการเปล่งเสียง เสียงธรรมชาติจะมีความหลายหลาก มีจำนวนมากกว่าเสียงปรุงแต่ง วรรณยุกต์หรือเสียงสูงต่ำซึ่งมีอยู่อย่างมากมายช่วยทวีเสียงให้มากขึ้น ความยาวและจังหวะยังเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการผสมผสานได้อีกมากมาย การเปล่งเสียงปรุงแต่งหรือพยัญชนะจึงไม่ค่อยมีความสำคัญนัก ดังนั้นภาษาแรกจึงมีลักษณะเป็นการขับขานลำนำเพลงมากกว่าจะเป็นเพียงการพูดธรรมดา ๆ ร้อยกรองจึงน่าจะเกิดก่อนร้อยแก้ว เพราะอารมณ์ความรู้สึกเกิดก่อนเหตุผล ในสมัยก่อนการพูดจาและการขับร้องเป็นสิ่งเดียวกัน คำสำคัญ ๆ ส่วนใหญ่น่าจะเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติหรือการเน้นอารมณ์ความรู้สึก

ภาษาในยุคแรกน่าจะเต็มไปด้วยคำพ้องความหมายเพื่อแสดงถึงสิ่งเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์แตกต่างกัน มีคำกริยาคุณศัพท์ และคำซึ่งแสดงความหมายเป็นนามธรรมมีอยู่เป็นจำนวนน้อย มีไว้เพื่อใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ แต่มีส่วนประกอบเติมเพิ่มความ

หมายของขนาดใหญ่เล็ก และมีคำประสมมากมาย มีอนุภาคบอกรังหวัและความสะดวกของประโยค รูปแบบมักไม่สม่ำเสมอและมีลักษณะผิดปกติดูอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะไม่ค่อยให้ความสนใจกับเอกภาพทางไวยากรณ์ แต่จะให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับความไพเราะ ความคล้องจองและความสวยงามของเสียง มีลักษณะโน้มน้ำหนักไม่ทำให้เชื่อถือ แต่งแต่มีสีสันแต่ไม่คิดใคร่ครวญหาเหตุผล น่าจะมีลักษณะคล้ายภาษาจีนในบางส่วน คล้ายภาษากรีกในบางส่วน คล้ายกับภาษาอาหรับในอีกบางส่วน

เมื่อภาษาวิวัฒนาการ เสียงค่อย ๆ ราบเรียบ พยัญชนะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เสียงสูงต่ำหายสาบสูญไป ความยาวเท่าเทียมกันหมด การผสมผสานทางไวยากรณ์และการเปล่งเสียงปรุงแต่งใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่สิ่งเหล่านี้ ภาษาเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ มีความเที่ยงตรงแม่นยำมากขึ้น แสดงอารมณ์ความรู้สึกน้อยลง ความคิดเข้ามาแทนความรู้สึก ภาษาไม่ได้พูดด้วยจิตใจอีกต่อไป แต่พูดด้วยเหตุและผล หมาดความก้องกังวาล ยืดขาดและเย็นชา แต่กระจ่างและแม่นยำ

วิวัฒนาการมิได้เกิดเฉพาะแต่เพียงในภาษาพูดเท่านั้น ตัวเขียนก็มีวิวัฒนาการไปในทิศทางแบบเดียวกันจากตัวเขียนที่ถ่ายถอดอารมณ์ความรู้สึกเปลี่ยนไปเป็นการเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิด

การใช้ตัวเขียนถ่ายทอดภาษา

ยิ่งภาษาใดมีตัวเขียนหาย ภาษานั้นก็ยิ่งมีความเก่าแก่เท่านั้น วิธีการเขียนแบบแรกไม่ใช่การถ่ายเสียง แต่เป็นการวาดภาพวัตถุโดยตรง อย่างเช่นภาษาของชาวแมกซิกันหรือภาษาของชาวอียิปต์ การเขียนแบบนี้ตอบสนองต่อภาษาอารมณ์และความรู้สึก วิธีการที่สองเป็นการถ่ายทอดคำและประพจน์โดยใช้ตัวเขียนซึ่งเกิดขึ้นจากการตกลงกันทางสังคม ภาษาก่อนตัวเป็นรูปเป็นร่าง ผลเมืองทั้งหมดอยู่รวมกันภายใต้กฎเกณฑ์ร่วม ตัวอย่างเช่น อักษรของชาวจีนซึ่งเป็นการถ่ายทอดเสียงและใช้สายตาดู วิธีการที่สามเป็นการแบ่งเสียงพูดออกเป็นส่วนใหญ่ประกอบพื้นฐาน ไม่ว่าจะเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะซึ่งใช้ประกอบขึ้นเป็นคำหรือพยางค์เหมือนอย่างภาษาในยุโรป ผลเมืองซึ่งทำการค้าขายคงจะเป็นผู้คิดค้นวิธีการเขียนแบบนี้ขึ้นมา พวกเขาต้องเดินทางไปในหลาย ๆ ประเทศและต้องพูดหลายภาษาเพื่อสะดวกต่อการติดต่อทางธุรกิจ จึงต้องคิดค้นตัวเขียนซึ่งสามารถใช้ร่วมกันในทุกภาษาได้ การเขียนแบบนี้ไม่ใช่การถ่ายถอดคำพูด แต่เป็นวิธีการเขียนแบบวิเคราะห์ วิธีการเขียนทั้งสามแบบแสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมของมนุษย์ที่ใช้ การวาดภาพวัตถุเหมาะสมกับชนชาติป่าเถื่อน สัญลักษณ์คำและประพจน์เหมาะกับชนชาติยังไม่เจริญ และระบบอักษรเหมาะสมกับชนชาติเจริญแล้ว

ศิลปะการเขียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับศิลปะการพูด แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการซึ่งมีธรรมชาติแตกต่างออกไป เป็นธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นช้าหรือเร็วตามสถานการณ์ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ในหมู่ชนชาติที่เก่าแก่มา ก ๆ ในจุดนี้ รุสโซไม่ได้บอกสาเหตุของการที่มนุษย์ประดิษฐ์ภาษาเขียนขึ้นมาใช้ และมีปัจจัยสำคัญใดเป็นตัวผลักดัน อย่างไรก็ตามเขาได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างภาษาเขียนและภาษาพูดไว้ว่าตัวเขียนซึ่งต้องทำหน้าที่ในการกำกับหรือถ่ายทอดภาษาดูเหมือนว่ากลับกลายเป็นสิ่งที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลง ตัวเขียนไม่ได้เปลี่ยนคำ แต่เปลี่ยนอรรถริยภาพของภาษาเลยทีเดียว เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าตัวเขียนทำให้ภาษาเที่ยงตรงและแม่นยำ แต่มันทำให้พลังหรืออารมณ์ความรู้สึกของภาษาต้องหายไปเมื่อเอ่ยวาจาเราแสดงถึงความรู้สึก เมื่อเขียนเราแสดงให้เห็นถึงความคิด เมื่อเขียนเราจำเป็นต้องใช้คำตามที่สังขมยอมรับ แต่เมื่อพูดเราสามารถใช้น้ำเสียงให้เกิดความหลายหลากได้ตามความพอใจ ไม่ต้องกังวลในเรื่องของความชัดเจน จึงสามารถสอดใส่ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ ภาษาเขียนไม่อาจเก็บรักษาความมีชีวิตชีวาไว้ได้ยาวนาน ความมีชีวิตชีวาจะมีแต่ในการพูดเท่านั้น เราเขียนเสียงแต่ไม่ได้เขียนน้ำเสียงให้เกิดความหลายหลากได้ตามความพอใจ ไม่ต้องกังวลในเรื่องของความชัดเจน จึงสามารถสอดใส่ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ ภาษาเขียนไม่อาจเก็บรักษาความมีชีวิตชีวาไว้ได้ยาวนาน ความมีชีวิตชีวาจะมีแต่ในการพูดเท่านั้น เราเขียนเสียงแต่ไม่ได้เขียนน้ำเสียง ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญที่สุดของภาษา ถึงแม้จะกล่าวประโยคเดียวกัน แต่น้ำเสียงสำเนียงและอื่น ๆ จะช่วยบ่งบอกถึงพื้นเพ การที่จะใช้เครื่องหมายต่าง ๆ มาเขียนกำกับรายละเอียดให้หมดทุกส่วนไม่สามารถทำได้หรืออาจทำให้การเขียนดูยุ่งเหยิง ส่วนการพูดเหมือนอย่างที่เราเขียนเป็นการพูดแบบอ่านมากกว่า

ภาษาท้องถิ่นซึ่งแตกต่างกันเฉพาะถ้อยคำจะมีตัวหนังสือประสานและทำให้กลมกลืนเข้าด้วยกัน โดยเป็นไปตามแบบอย่างร่วมยิ่งชนชาติใดอ่านมาก และมีการศึกษามาก ภาษาท้องถิ่นจะยิ่งหายสาบสูญไปมากเท่านั้น

ทุกภาษาที่มีตัวเขียนจะเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ พลังซึ่งแสดงให้เห็นถึงอารมณ์และความรู้สึกจะหายสาบสูญไป ความกระฉ่างจะเข้ามาแทนที่ ภาษาที่ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนไวยากรณ์และความเป็นเหตุเป็นผลให้สมบูรณ์มากเท่าใดจะมีการพัฒนาไปตามแนวทางดังกล่าวมากเท่านั้น ยิ่งภาษามีความเก่าแก่และดั้งเดิมเพียงใด ความไม่มีเหตุมีผลในการเปล่งเสียงยิ่งมีน้อยเท่านั้น ดังนั้นความยุ่งยากในการใช้สัญลักษณ์กำกับการเปล่งเสียงจึงมีน้อยด้วย ชาวฮิบรูโบราณไม่มีเครื่องหมายจุดและเครื่องหมายบอกเสียงสูงต่ำ ไม่มีการเขียนเสียงสระ แต่เมื่อชนชาติอื่นเข้ามาวุ่นวายและพูดภาษาฮิบรูและเมื่อชาวอียิปต์ไปพูดภาษาอื่นภาษาฮิบรูจึงสูญเสียเสียงสูงต่ำ ต้องมีการเติมจุดและเครื่องหมายกำกับ แต่เครื่องหมายเหล่านี้มิได้ใช้กำกับการเปล่งเสียงอย่างแท้จริง หากเป็นการจัดตั้งความหมายของคำมากกว่า

ถ้าอยากรู้ภาษาอังกฤษต้องเรียนสองครั้ง ได้แก่ เรียนการอ่านและเรียนการพูด ลองให้ชาวอังกฤษอ่านออกเสียงโดยให้ชาวต่างชาติมองหนังสือตาม เขาจะมองไม่เห็นความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างสิ่งที่ดูและสิ่งที่ได้ยินเลย ประเทศอังกฤษเคยถูกชนชาติหลายเผ่าพันธุ์รุกราน คำยังคงเขียนเหมือนเดิมแต่วิธีการเปล่งเสียงเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ

เมื่อภาษามีการเขียนสะกดคำชัดเจนมากกว่าการเปล่งเสียง แสดงให้เห็นภาษานั้นเขียนมากกว่าพูด ในภาษาที่มีการเขียนพยัญชนะไม่เปล่งเสียงมาก การเขียนจะนำหน้าด้วยคำความแตกต่างระหว่างภาษาทางเหนือและภาษาทางใต้

การใช้ภาษาก่อนตัวเป็นรูปเป็นร่างได้ท่ามกลางสังคมเท่านั้น จะมีขึ้นในวันที่มนุษย์รู้สึกถึงความต้องการในการสื่อสารระหว่างกัน การใช้ภาษาเป็นผลมาจากการติดต่อกันในสังคมและมีวิวัฒนาการไปพร้อมกับสังคมนั้น แนวคิดการกำเนิดภาษาของรูสโซขัดแย้งกับทฤษฎีอีกหลาย ๆ คน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตรงข้ามกับกลุ่มที่เชื่อในเรื่องของภาษาของอดัม (lingua adamica) หรือกลุ่มที่คิดว่าภาษาต่าง ๆ มีต้นกำเนิดจากภาษาเดียวกันก่อนที่จะมีวิวัฒนาการแตกแยกออกเป็นภาษาย่อย ๆ รูสโซเห็นว่าประชากรบนโลกอยู่อย่างกระจัดกระจาย มิได้มีสังคมเพียงสังคมเดียว และในแต่ละสังคมมีภาษาของตนเอง ซึ่งมีต้นกำเนิดเฉพาะ และสาเหตุสำคัญที่ให้ภาษาในยุคแรกแตกต่างกัน เกิดจากสภาพภูมิอากาศและสภาพของพื้นดินในท้องถิ่นที่อาศัย เขาเปรียบเทียบระหว่างการก่อตัวของภาษาทางใต้ซึ่งมีอากาศอบอุ่นและภาษาทางใต้ซึ่งมีอากาศหนาวเหน็บ สภาพทางภูมิอากาศสองประเภทก่อให้เกิดสภาพสังคมที่ต่างกัน ซึ่งเป็นผลทำให้ภาษาของทั้งสองเขตมีที่มาแตกต่างกันด้วย

ในยุคแรกมนุษย์อยู่อย่างกระจัดกระจาย มีเพียงแต่สังคมครอบครัว ใช้ชีวิตภายใต้กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ มีเพียงภาษาท่าทาง และเสียงไม่ปรุงแต่งไม่กึ่งเสียง ความอ่อนแอและความไม่รู้ทำให้ต่างฝ่ายต่างเป็นศัตรูกัน หวาดเกรงต่อทุกอย่าง ต่อสู้เพื่อป้องกันตัว พร้อมทั้งจะทำร้ายผู้ที่เข้าไปใกล้เพราะความหวาดกลัว

พื้นที่ซึ่งมีอากาศสบายและพื้นดินอุดมสมบูรณ์จะเป็นพื้นที่แห่งแรกซึ่งมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น แต่จะเป็นแห่งสุดท้ายที่พลเมืองรวมกันเป็นชนชาติ เพราะต่างไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ความต้องการซึ่งทำให้เกิดเป็นสังคมจะเกิดขึ้นช้ากว่าที่แห่งอื่น ๆ การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นผลงานส่วนหนึ่งของภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วม ไฟไหม้ ฯลฯ มนุษย์เกาะกลุ่มรวมตัวกันเป็นสังคมเพื่อช่วยกันต่อต้านภัยและซ่อมแซมสิ่งที่ถูกทำลาย นอกจากนั้นแล้วการหมุนเวียนของฤดูกาลยังเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง มนุษย์ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อเร่งสะสมอาหารไว้สำหรับฤดูหนาว สังคมจำเป็นต้องมีการกำหนดข้อตกลงบางอย่าง ในประเทศที่มีภูมิอากาศร้อน แหล่งน้ำถ้าธารกระจัดกระจายและหายากน้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมาก ชนชาติป่าเถื่อนที่เลี้ยงสัตว์ต้องอาศัยแหล่งน้ำ

ร่วมกัน ดังนั้นจึงเป็นสถานที่กำเนิดของการตกลงและการทะเลาะวิวาท พื้นที่ซึ่งมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์มักเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวของชาวบ้าน สังคมก่อตัวขึ้นช้ากว่า เพราะไม่มีความจำเป็นใด ๆ มาบีบบังคับให้มนุษย์ต้องพบปะกัน การติดต่อสื่อสารจึงเกิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ในขณะที่พื้นที่แห้งแล้งกันดาร มนุษย์จำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันขุดบ่อ สร้างทางส่งน้ำเพื่อไปเลี้ยงฝูงสัตว์ ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวก่อตัวขึ้น ชายหญิงนัดหมายกันเป็นครั้งแรก หญิงสาวมาดักน้ำไปใช้งานในครัวเรือน ชายหนุ่มพาฝูงสัตว์มากินน้ำ ดวงตาที่เคยชินกับสิ่งเดิม ๆ ตั้งแต่วัยเยาว์ฉายแววอ่อนโยนเมื่อพอเจอสรรพสิ่งใหม่ หัวใจเริ่มสั่นไหวด้วยความรู้สึกแปลกใหม่อย่างไม่เคยรู้สึกมาก่อน ความโหดร้ายป่าเถื่อนลดลง รู้สึกสุขใจที่ไม่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวอีกต่อไป น้ำกลายเป็นสิ่งจำเป็นมากกว่าปกติ ฝูงสัตว์หิวนำบ่อขึ้น ต่างฝ่ายรีบเร่งมายังบ่อน้ำโดยไว ยามต้องลาจากกันแต่ละครั้งจะเกิดความรู้สึกเสียดายอาลัยอาวรณ์ ชายหญิงเรียนรู้ที่จะอธิบายเพื่อให้เข้าใจกัน ก่อนหน้านั้นมีแต่ครอบครัว ไม่เคยมีชนชาติ มีภาษาที่ใช้ภายในครอบครัว แต่ไม่มีภาษาของชุมชน มีการแต่งงาน แต่ไม่มีความรัก ทุกอย่างเกิดขึ้นเฉพาะภายในครอบครัว ไม่มีสิ่งใดก่อให้เกิดความรู้สึกเร่าร้อนฉิวฉิว ภาชนะในภูมิภาคแถบนี้จึงมีอารมณ์และความรู้สึกช่วยจุดประกาย

ในประเทศทางเหนือซึ่งมีอากาศหนาวเหน็บ สิ่งที่ผลักดันให้มนุษย์ติดต่อสื่อสารกันเป็นสิ่งอื่น ภาษาเกิดจากความจำเป็น มีต้นกำเนิดจากความแร้นแค้น ชนชาติทางเหนือมีร่างกายกำยำแข็งแรง เพราะต้องผจญกับความโหดร้ายของสภาพแวดล้อม พระอาทิตย์ฉายแสงให้ความอบอุ่นเพียงปีละไม่กี่สัปดาห์ พื้นดินแทบไม่ให้ผลผลิต ทุกอย่างขึ้นอยู่กับการตรากตรำทำงานเพื่อให้ได้มา ก่อนที่จะเพ้อฝันถึงการมีชีวิตอย่างมีความสุข พลเมืองในภูมิภาคแถบนี้ต้องคิดถึงการเอาชีวิตรอด ชาวบ้านมารวมตัวกันเพราะความต้องการมากกว่าเป็นเพราะความรู้สึก สังคมก่อตัวขึ้นเพื่อการทำงาน ภาษาท่าทางไม่เพียงพอที่จะร่วมกันต่อต้านกับความอดอยากและภัยอันตรายที่คอยคุกคามอยู่ตลอดเวลา คำแรกของชนกลุ่มนี้ไม่ใช่ รักฉัน เหมือนอย่างทางใต้ แต่เป็น มาช่วยฉันหน่อย นอกจากนั้นแล้วเทอมทั้งสองจะเปล่งออกมาแตกต่างกัน สิ่งที่เปล่งในภูมิภาคทางเหนือไม่ใช่สำนวนเพื่อเราโรมจิตใจให้หวั่นไหวตาม แต่เพื่อให้อีกฝ่ายเข้าใจชัดเจน ไม่ใช่ความรู้สึก แต่เป็นความกระจำง เสียสิ่งที่เปล่งออกมาจึงแข็งกระด้าง ไม่ไพเราะ

ไม่ใช่ว่าชนชาติทางเหนือจะปราศจากอารมณ์ความรู้สึก แต่มีลักษณะแตกต่างออกไป ในประเทศร้อนอารมณ์ความรู้สึกจะนุ่มนวลซึ่งเกิดจากความรักและความอ่อนโยน ธรรมชาติจัดสรรทุกสิ่งทุกอย่างให้เสร็จสรรพโดยที่มนุษย์แทบไม่ต้องทำอะไรเลย มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบาย แต่ทางเหนือมีชีวิตแตกต่างออกไป บนพื้นดินอันแร้นแค้น ชาวบ้านต้องบริโภคอาหารมากเพื่อต่อสู้กับความหนาวเย็น ต้องอยู่ภายใต้แรงกดดันจากธรรมชาติ ทำให้พร้อมที่จะแสดงอาการโมโหโกรธตลอดเวลา หวาดระแวงกับทุกสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว พวกเขายึดติดกับสิ่งน้อยนิดที่ได้เป็นเจ้าของ การเข้าใกล้พวกเขาเท่ากับเป็นการคุกคามชีวิต อารมณ์

ผันผวน พร้อมทั้งโมโหโกรธกับทุกสิ่งที่ทำให้บาดเจ็บ เสียงที่เป็นธรรมชาติมากที่สุดจึงเป็นเสียงของความโกรธและการข่มขู่ น้ำเสียงจะกระด้างและดั่ง สภาพภูมิอากาศอันหนาวเหน็บ หล่อหลอมให้พลเมืองมีพฤติกรรมก้าวร้าว

ภาษาของพลเมืองทางตอนใต้มีชีวิตชีวา ก้องกังวาล มีเสียงสูงต่ำ ไพเราะและคลุมเครือ ในขณะที่ภาษาของชนชาติทางเหนือมีลักษณะตรงกันข้าม ไม่กังวาล กระด้าง เต็มไปด้วยเสียงปรุงแตง ดังหนวกหู ราบเรียบ แต่ชัดเจนด้วยคำมากกว่าจะเป็นที่โครงสร้าง ภาษาในยุโรปส่วนใหญ่จะมีลักษณะเช่นนี้ เหมาะสมกับการเขียนมากกว่าการพูด เหมาะสำหรับการอ่านมากกว่าการฟัง ตรงกันข้าม ภาษาแถบตะวันออกจะสูญเสียความมีชีวิตชีวาและความร้อนแรงเมื่อนำไปเขียน ความหมายมีอยู่ในคำเพียงครั้งเดียว ความรู้สึกทั้งหมดจะอยู่ที่น้ำเสียง ดังนั้นการมองอัจฉริยภาพของชาวตะวันออกจากหนังสือเท่ากับเป็นการวาดภาพคนจากซากศพ

มนุษย์พยายามทำความเข้าใจกับภาษาซึ่งถือว่าเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าตั้งแต่ครั้งบรรพกาล หลายกลุ่มพยายามค้นหาคำตอบ มีทฤษฎีต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย แนวคิดบางประเด็นมีหลักการนำเชื่อถือ แนวคิดบางประเด็นอาศัยเรื่องราวเล่าขาน ทฤษฎีเกี่ยวกับต้นกำเนิดของภาษาของรุสโซเป็นอีกแนวคิดหนึ่ง อารมณ์ความรู้สึกเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้มนุษย์รู้จักสื่อความนึกคิด ผลงานของรุสโซซึ่นี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของสภาพภูมิอากาศที่มีต่อวัฒนธรรมและภาษา ในขณะเดียวกันก็แสดงถึงต้นกำเนิดของสังคมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เขาให้ความสนใจกับความแตกต่างทางสังคมอย่างมากดังที่จะเห็นได้จากผลงานของเขาเกี่ยวกับทฤษฎีทางการเมือง ภาษาไม้อาจเกิดขึ้นได้นอกสังคม ลักษณะของสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตภาษา ถ้าหากต้องการรู้จักต้นกำเนิดภาษาและวิวัฒนาการ สิ่งแรกที่ต้องศึกษาคือสภาพสังคม

ท้ายสุด ทศนคติของรุสโซยังห่างไกลจากความเป็นนักภาษาศาสตร์ เพราะมิได้มีความเป็นกลางดังเช่นนักภาษาศาสตร์ในปัจจุบัน เขาตัดสิน ค่าของภาษามีลักษณะเป็นอัตวิสัยอย่างมาก อย่างไรก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่า ในสมัยนั้นยังไม่มีหลักการทางภาษาศาสตร์ และอีกประการหนึ่งเป้าหมายที่แท้จริงของรุสโซมิได้หยุดอยู่ที่ตัวภาษา แต่ต้องการวางพื้นฐานแนวคิดทางภาษาเพื่อนำไปสู่การ ตัดสิน ค่าทางศิลปะดนตรีซึ่งปรากฏอยู่ในตอนที่สองของผลงาน เขาต้องการชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษาต่อท่วงทำนองดนตรี ความไพเราะของบทเพลงมาจากรากเหง้าของภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอด

สัญญาชัย สุลักษณ์ภานนท์

Compte-rendu du séminaire sur «l'enseignement du français du tourisme et de l'hôtellerie»

organisé par
l'Université Thammasat
l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français
et le Service Culturel de l'Ambassade de France en Thaïlande

du 29 mai au 2 juin 2000
à la Faculté des Arts Libéraux, l'Université Thammasat

Le Département de Français de la Faculté des Arts Libéraux de l'Université Thammasat et l'Association Thaïlandais des Professeurs de Français ont organisé un séminaire sur l'enseignement du français du tourisme et de l'hôtellerie du 29 mai au 2 juin 2000 avec le concours financier et la collaboration du Service Culturel de l'Ambassade de France.

Ce séminaire a accueilli 50 enseignants thaïlandais et français issus de diverses institutions : écoles secondaires, Rajabhat, universités publiques et privées.

Cette rencontre a duré 5 jours. Les 29 et 30 mai ont été consacrés aux débats avec les professionnels du secteur touristique : guides, personnes travaillant dans des agences de voyages, des compagnies aériennes et hôtelières. Les 3 derniers jours ont été l'occasion pour les enseignants de partager leurs expériences et de présenter leurs travaux de recherches.

Les intervenants qui ont accepté de se joindre à nous pour nous faire part de leurs expériences sont les suivants :

Professionnels du secteur touristique

1. Monsieur Jean-Michel LIMANDAS	Asia Voyages
2. Madame Kongkaew OURSEL	Asia Voyages
3. Monsieur Alain BOUBIER	Diethelm
4. Mademoiselle Jarinthorn KONGTHONGSAMUT	Excelsior Editours

9h45-12h00 Intervention de professionnels des agences de voyages:
M. Jean-Michel Limandas, Asia Voyages
Mme Kongkaew Oursel, Asia Voyages
M. Alian Bouvier, Diethelm
Mme Jarinthorn Kongthongsamut, Editours

12h00-13h00 *Déjeuner*

13h00-14h30 Intervention des guides :
Mme Marie-Noëlle Savin, Chef de l'Association du
Musée National
M. Teerapong Montreewat, Asia Voyages
Mlle Sunantha Pantricha
Mme Nattha Kuanun

14h30-15h00 *Pause-café*

15h00-16h30 Exploitation des informations reçues
Travail en groupe et mise en commun

Mardi 30 mai

9h00-10h25 Intervention de professionnels des compagnies aériennes:
M. André Loyal, Chef d'Escale d'Air France
Mlle Kingkanok Pattanachark, Hôtesse de l'air de la
compagnie Swiss Air
Mme Chatchareewan Chaiyawat, Animatrice du stage
de langue française pour le personnel au sol de l'aéroport
de Bangkok
Mme Pornthipa Thawornbut, Animatrice du stage de
langue française pour le personnel au sol de l'aéroport
de Bangkok

10h25-10h40 *Pause-café*

10h40-12h00 Intervention de professionnels du secteur hôtelier:
M. Stéphane Fagez, Novotel Rayong
Mlle Kingkanok Pattanachark, Club Méd
Mlle Kanoknart Suthasiri, Groupe Accor
Mme Ketkarn Herman, Lotus Village

12h00-13h00 *Déjeuner*

13h00-14h30 Exploitations des informations reçues
Travail en groupe et mise en commun

14h30-15h00 *Pause-café*

15h00-16h30 Partage d'expériences pédagogiques
Dr.Gérard Fouquet, Université Mahidol

Mercredi 31 mai

9h00-10h25 Présentation du matériel pédagogique thaï
Dr.Thida Boontharm, ATPF
Dr.Saisawat Chanmesee, Bureau d'Inspection
Mme Nithipan Yaki, Ecole San Kampaeng

10h25-10h40 *Pause-café*

10h40-12h00 Présentation du matériel pédagogique thaï (suite)
Mme Jaruwan Charpentier, Université Prince de Songkla
Mme Rasamee Chewsuwan, Université Prince de Songkla
Mme Supanee Pattarach, Ecole Mattayom Wat Benjamabopitr
Mme Yenta Tamkon, Ecole Udom Darunee
M. Arnaud Masseroli, Rajabhat Korat

12h00-13h00 *Déjeuner*

13h00-14h30 Travail sur les documents authentiques
Mlle Supalak Taechapongstorn, Université Thammasat

14h30-15h00 *Pause-café*

15h00-16h30 Atelier
Rédaction d'un texte oral de visite guidée

Jeudi 1er Juin

9h00-10h25 Simulations globales
Mme Aliette Lauginie

10h25-10h40 *Pause-café*

10h40-12h00 Présentation du matériel pédagogique français

12h00-13h00 *Déjeuner*

13h00-14h30 *Atelier*

Rédaction de brochures selon les différents types de tourisme

14h30-15h00 *Pause-café*

15h00-16h30 *Atelier*

Création d'une situation de jeux de rôle

Vendredi 2 juin

9h00-10h25 *Présentation des travaux des ateliers*

10h25-10h40 *Pause-café*

10h40-12h00 *Présentation des travaux des ateliers (suite)*

12h00-13h00 *Déjeuner*

13h00-14h30 *Bilan collectif*

14h30-15h00 *Pause-café*

บทละครเรื่อง คนไข้เพื่อเจ้า มีเรื่องย่อว่า อาร์กอน คิดว่าตนเองป่วยเป็นโรคร้ายแรง ที่ไม่มีวันรักษาให้หายได้ และต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ผู้วิเศษ แต่เหตุการณ์ทำเป็นเช่นนั้นไม่ แพทย์ที่รักษาเขากลับเป็นผู้เรียกร้องเอาเงินและประโยชน์จากเขาตลอดเวลา อาร์กอนบังคับให้ลูกสาวชื่ออองเซลิกแต่งงานกับหลานชายนายแพทย์ที่รักษาเขาอยู่ เลลเองที่ชายคนรักของอองเซลิกจึงต้องปลอมตัวเป็นครูสอนดนตรี ลอบเข้ามาในบ้าน เพื่อหาโอกาสสารภาพรักต่อกัน พี่ชายของอาร์กอนได้ยื่นมือเข้ามาช่วย และแนะนำให้อาร์กอนปล่อยให้อองเซลิกตัดสินใจเองในเรื่องของความรัก ในที่สุดสาวใช้จึงปลอมตัวเป็นหมอนิรนามที่มีความสามารถพิเศษ และบอกให้อาร์กอนสร้างทำเป็นเสียชีวิต เพื่อดูปฏิกริยาของผู้คนรอบข้าง ชายชราผู้นี้จึงได้ค้นพบความจริงว่าลูกสาวของเขาคือคนที่รักเขาอย่างจริงใจมากที่สุด ในฉากสุดท้ายเขาจึงอนุญาตให้เธอได้สมหวังในความรักด้วยการแต่งงานกับเลลเองที่

ส่วนเรื่อง คุณหมอนำเป็น น่าจะมาจากนิทานพื้นบ้านของอิตาลี เรื่อง ชาวนาผู้กลายเป็นหมอน นิทานพื้นบ้านนี้เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา เนื้อเรื่องเริ่มจากตัวละครเอกชื่อสะกานาแรล เขามีอาชีพเป็นคนตัดไม้ในป่า แล้วบังเอิญต้องกลายมาเป็นคุณหมอนำเป็น คนตัดไม้ผู้นี้ชอบทบทวนตำราเรียนเธอไกรธมาก เธอจึงแค้นโดยหลอกผู้อื่นว่าสามีของเธอเป็นนายแพทย์ผู้มีชื่อเสียง แต่ชอบเก็บตัว ดังนั้นถ้าใครต้องการความช่วยเหลือต้องทบทวนเธอก่อนอย่างรุนแรง เขาจึงจะยอมรับรักษาคนไข้ เหตุการณ์ประจวบเหมาะ เป็นความบังเอิญที่ครอบครัวเธอเองที่มีปัญหา เพราะลูกสาวป่วยด้วยโรคร้ายแรง ไม่ยอมพูดจากับผู้อื่น คนไข้ชื่อว่าแลร์จึงทบทวนสะกานาแรล เพื่อบีบบังคับให้เขาไปรักษาคุณหมอโรคระหลาดนี้ตามความจริงแล้ว เธอเพียงแต่แกล้งเป็นใบ้เพื่อประท้วงบิดาที่จะบังคับให้เธอแต่งงานกับชายที่เธอไม่ได้รัก เหตุการณ์ซุลมุนวุ่นวาย แต่จบลงด้วยดี ในที่สุดคุณหมอก็ได้แต่งงานกับชายในฝันของเธอ นอกจากนี้ว่าที่ลูกเขยยังได้รับการยอมรับจากบิดาของหญิงคนรัก เพราะเขาแจ้งให้ทุกคนทราบว่าเขาได้รับมรดกจากลุงเป็นจำนวนมากมายมหาศาล

เมื่อศึกษาเรื่องย่อของบทละครทั้งสองเรื่องนี้ เราจะพบความคล้ายคลึงอยู่สามประการ ซึ่งจะนำมาศึกษาเปรียบเทียบในบทความนี้ตามลำดับ ความคล้ายคลึงประการที่หนึ่งคือสภาพทั่ว ๆ ไปของครอบครัวชาวฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 17 และสถานภาพทางสังคมของลูกสาว เราจะพบลักษณะความเป็นจารีตประเพณี การแสดงอำนาจของผู้ชายซึ่งเป็นผู้นำของครอบครัว การเลือกคู่ครองตลอดจนการบังคับให้ลูกสาวแต่งงานกับคนที่ผู้เป็นพ่อเห็นดีแล้ว ลูกสาวจะไม่มีสิทธิเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ในคุณหมอนำเป็น ในองก์ที่ 2 ฉากที่ 1 เธอขอให้ผู้เป็นพ่อย้ายอยู่เสมอว่า :

“ลูกสาวของข้าจะอยู่ในสภาพที่พร้อมใหม่กับความพิกลพิการที่เธอมีอยู่ในขณะนี้ และยามเมื่อข้ามีจุดประสงค์ที่จะให้เธอออกเรือนมีคู่ครองไปเสีย เธอคงจะไม่ขัดขวางความต้องการของข้าเป็นแน่แท้”

ผู้ชายที่ดูแข็งแรงต้องการจะแต่งงานด้วย ไม่ใช่ผู้ชายที่ร่ำรวย แต่เธอก็รักเขา ส่วนผู้เป็นพ่อกลับถูกเหยียดหยามชายคนรักของเธอไม่มีที่สิ้นสุด ในองก์ที่ 1 ฉากที่ 5 ในบทสนทนาที่เธอร้องทักปรึกษากับแม่คนที่เลี้ยงดูลูกแข็งแรงมา ผู้เป็นพ่อของลูกแข็งแรงกล่าวว่า:

“เออ นี่เนาะ ลูกเอ๊ย พ่ออยากจะแจ้งข่าวที่ลูกอาจจะไม่เคยคิดมาก่อนเลยก็ได้ มีคนมาขอลูกแต่งงานเนาะ อ้าว ทำไมหัวเราะ ใช้สิ มันตลกมากเลยใช้ไหมสำหรับลูก คำว่าการแต่งงานเนาะ มันไม่ใช่เรื่องตลกสำหรับหญิงสาว โอ้ ธรรมชาติสร้างสรรค์มาอยู่แล้ว พ่อจะถามว่าลูกอยากจะแต่งงานไหม”

“ลูกจำต้องทำในสิ่งที่พ่อพึงพอใจและออกคำสั่งแก่ลูกอยู่แล้ว”

“ແມ่ ดิจริง ที่มีลูกสาวว่านอนสอนง่ายอย่างนี้”

จากบทสนทนานี้ เราจะเห็นว่าผู้เป็นพ่อดูเหมือนจะพึงพอใจที่สามารถควบคุมลูกสาวได้ แต่แท้ที่จริงแล้ว เขากลับคิดที่จะบังคับให้ลูกสาวไปบวชชีถ้าเธอไม่เชื่อฟัง (องก์ที่ 1 ฉากที่ 5 และองก์ที่ 3 ฉากที่ 11) เขาพยายามทำในสิ่งที่ตนเองต้องการโดยไม่สนใจว่าสภาพจิตใจของลูกสาวจะเป็นอย่างไร ผู้เป็นพ่อในบทละครอีกเรื่องก็บังคับจิตใจลูกด้วยเช่นกัน เขาวางแผนจะจับเธอไปขังไว้ถ้าเธอไม่ยอมทำตาม (องก์ที่ 3 ฉากที่ 7) เราจะเห็นได้ว่าโมลิแยร์ได้สร้างภาพตัวละครที่ดูแก่อำนาจ คิดว่าตนเองเป็นใหญ่ที่สุดในบ้าน ตัวละคร ผู้เป็นพ่อในบทละครทั้งสองเรื่อง มีนิสัยที่ไม่แตกต่างกันเลย

ความคล้ายคลึงประการที่สองคือ อาการของโรคที่เกิดขึ้นกับตัวละคร โรคภัยไข้เจ็บนี้ต่างเป็นสิ่งที่ตัวละครจินตนาการขึ้น โดยความเป็นจริงแล้วไม่ได้ร้ายแรงอย่างที่คิดเลย ผู้ประพันธ์บทละครทั้งสองเรื่องได้ทำให้ตัวละครมีปัญหากับสุขภาพ เพราะเขามีจุดประสงค์ที่จะเสียดสีลักษณะนิสัยของคนทั้งที่เป็นคนไข้และที่เป็นแพทย์ นอกจากนั้น ยังต้องการวิจารณ์ระบบรักษาพยาบาลในสมัยนั้นด้วย ในเรื่อง คนไข้เพื่อเจ้า เราจะพบอาร์กอนนอนป่วยอยู่บนเตียง เขาคิดว่าตัวเองต้องพึ่งพาหมอและยาจากเภสัชกรตลอดเวลา ในตอนต้นเรื่องจะเห็นว่าไบเรจจ์คำยาและคำรักษาพยาบาลจะแพงมาก จนกระทั่งคนไข้ของอาร์กอนบอกว่าหมอมักจะเห็นคนไข้เป็นวันมที่ที่จะต้องถูกรีดอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะบทบรรยายในองก์ที่ 1 ฉากที่ 2

ต่อมาอาร์กอนเองก็ไม่ฉลาดพอที่จะค้นพบว่าแท้ที่จริงแล้วตนเองตกเป็นเหยื่อของหมอที่มารักษา หมอเองก็พยายามใช้ศัพท์เทคนิคและสร้างคำฟุ่มเฟือยที่มาจากภาษาละตินขึ้นมาใหม่เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (องก์ที่ 2 ฉากที่ 7) เหตุการณ์ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง จนถึงช่วงที่อาร์กอนเริ่มค้นพบว่าใครคือคนที่หลอกลวงเขามาตลอดเวลา แต่หมอที่รักษา กลับใช้คำศัพท์ทางวิชาการข่มขู่จนอาร์กอนกลัวจนลาน (องก์ที่ 3 ฉากที่ 5) เราจะพบอาการของโรคร้ายที่เกิดขึ้นกับตัวละครใน คุณหมอจำเริญ เช่นเดียวกัน ตามท้องเรื่องลูกสาวสร้างเป็นใบ้

ไม่พูดจากับผู้ใด โมลิแอร์จินตนาการโรคนี้อันขึ้นมาเพื่อเยาะเย้ยเสียดสีสังคมและความสามารถของแพทย์ในสมัยนั้น ไม่มีใครรักษาโรคร้ายนี้ได้จนกระทั่งต้องไปเชิญคนตัดฟันมารักษาทุกคนในครอบครัว กลับเข้าใจผิดที่คิดว่าเป็นแพทย์วิเศษ ความบังเอิญที่เกิดขึ้นเป็นเพราะสะพานาแรลเคยทำงานรับใช้หมอยูถึง 6 ปี เขาจึงพอจะใช้ศัพท์เทคนิคบางคำเพื่ออวดอ้างสรรพคุณ แม้ว่าคำศัพท์เหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่ผิดไวยากรณ์ในประโยคก็ตาม

โมลิแอร์ต้องการวาดภาพแพทย์ที่ไม่มีจรรยาบรรณ ภาพลักษณ์ของผู้เป็นแพทย์ถูกนำเสนอในลักษณะที่น่าขันจนกระทั่งถึงน่าสมเพช เมื่อสะพานาแรลหลอกหลวงผู้อื่นอย่างไร คุณธรรม เขาอยากให้ทุกคนล้มป่วยเพื่อตกเป็นเหยื่อของเขา ในขณะที่ตรวจวิเคราะห์โรคของลูแซง เขาบอกเป็นนัยว่า อาชีพแพทย์คืออาชีพที่ดีที่สุดเพราะทำเงินได้มาก และถึงขนาดทำท่าเหมือนขอเงินจากญาติคนไข้โดยไม่ละอายใจ (องก์ที่ 3 ฉากที่ 1) นอกจากนั้นในฉากที่ 2 ของละครองก์เดียวกันนี้ สะพานาแรลก็ใช้คำศัพท์ที่มีรากมาจากภาษาละตินเพื่อหลอกคนไข้ให้เข้าใจว่าเขามีภูมิความรู้มากมายจะได้นับถือเขาอย่างไม่ลืมหูลืมตา การกระทำของสะพานาแรลเหมือนกับแพทย์ในบทละครเรื่อง คนไข้เพื่อเจ้า เลย์ทีเดีย

ถ้าเราย้อนกลับมาดู คนไข้เพื่อเจ้า เราจะพบว่าพี่ชายของอาร์กอนชื่อเบลาร์ดได้วิจารณ์ผู้ที่เป็นแพทย์ตลอดเวลา ในตอนต้นเรื่องโมลิแอร์ได้ให้คนไข้พูดว่า หมอมักจะเห็นคนไข้เป็นวันนที่สามารถรียนมได้ตลอดเวลา แต่ยามเมื่อเบลาร์ดแสดงความคิดเห็นนั้น เขายังวิจารณ์ด้วยคำพูดที่รุนแรงมากขึ้น จนผู้อ่านหรือผู้ชมละครรู้สึกเกลียดคนที่เป็นแพทย์ขึ้นมาในทันที

“พวกหมอนะหรือ พวกเขารู้จักวิชาด้านมนุษยศาสตร์เป็นอย่างดี พวกเขาพูดภาษาละตินได้อย่างสละสลวย รู้จักเรียกชื่อโรคต่าง ๆ เป็นภาษากรีก รู้จักแยกแยะโรคต่าง ๆ แต่ถ้าจะรักษาโรคร้ายเหล่านั้นละก็ พวกเขาไม่รู้อะไรเลย”

ในองก์ที่ 3 ฉากที่ 3 ก็เช่นกัน เบลาร์ดยังคงโจมตีอาชีพแพทย์อย่างรุนแรงต่อไปอีกว่า

“เราไม่ต้องทำอะไรเลยเวลาเราป่วย เราต้องพักผ่อนให้เพียงพอ ถ้าเราปล่อยทุกอย่างให้เป็นไปตามธรรมชาติ ทุกอย่างจะค่อย ๆ ดีขึ้น จากสภาพวุ่นวายที่เกิดขึ้น มันเป็นความวิตกกังวลของเราเอง เป็นความไม่อดทนของเราที่ทำให้ทุกอย่างวุ่นวาย คนเราส่วนใหญ่มักตายด้วยยาของหมอเหล่านั้น แต่ไม่ได้ตายด้วยโรคภัยไข้เจ็บเหล่านั้นเลย”

ความคล้อยคลึงประการที่สามของบทละครทั้งสอง คือ การปลอมตัวจากเหตุการณ์ในเรื่อง คนไข้เพื่อเจ้า เราพบว่าตัวเน็ดซึ่งเป็นหญิงคนไข้ออกอุบายปลอมตัวเป็นหมอจะมารักษาอาร์กอนผู้เป็นนาย โมลิแอร์ต้องการเน้นจุดสำคัญของท้องเรื่องที่อาร์กอนพยายามบอก

ว่าหมอกคนใหม่ดูหน้าตาและท่าทางคล้ายคลึงคลบลคลา แต่ตัวเน็ดพยายามบ่ายเบี่ยงด้วยการให้คนใช้ทายอายุจริงของเธอ อาร์กกองประมาณว่าอายุ 26 ถึง 27 ปี แต่ตัวเน็ดกลับบอกว่าเธอมีอายุ 80 ปี แต่ที่หนุ่มกว่าความเป็นจริงเพราะเป็นผู้วิเศษและมียาดี สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ทุกชนิด ตามที่เราทราบกันดีตั้งแต่ต้นบทความว่า อาร์กกองถูกเอารัดเอาเปรียบจากหมอที่ทำการรักษาจนสมาชิกในบ้านทุกคนต่างทนไม่ได้ ตัวเน็ดแม้ว่าจะจะเป็นเพียงแค่มนุษย์แต่ก็ทนไม่ได้เช่นกัน เธอจึงต้องการให้เจ้านายของเธอค้นพบความจริงด้วยตัวของเขาเอง ดังตัวอย่างบทสนทนาในองก์ที่ 3 ฉากที่ 10 ต่อไปนี้

อาร์กกอง : กระผมรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณในความเมตตาของคุณหมอที่มาตรวจรักษาผมในครั้งนี่

ตัวเน็ด : ลองยื่นมือมาให้ผมจับชีพจรดูหน่อย เอ ก็เด่นเป็นปกติดีนี่ (...) เอ ใครเป็นหมอที่รักษาคุณมาก่อนหน้านี้นะ

อาร์กกอง : คุณหมอปุ่รัง

ตัวเน็ด : ไม่เห็นมีชื่อคนนี่ในบัญชีนายแพทย์ผู้มีชื่อเสียงเลยนี่ (...)

ส่วนในเรื่อง “คุณหมอจำเป็น” เราจะพบลักษณะการปลอมตัวเช่นกัน สะกานาแรลปลอมตัวเป็นหมอ และมีการโฆษณาสรรพคุณจนเกินลยความเป็นจริง ยกตัวอย่างเช่น ในองก์ที่ 1 ฉากที่ 4 เมื่อคนรับใช้ได้ไปเจอมาร์ตินผู้เป็นภรรยา เธอก็ได้อธิบายว่า “สามีของเธอมีความสามารถที่วิเศษสุดเท่าที่สวรรค์จะประทานมาให้ในการรักษาคน” และ “สามีของเธอเป็นผู้วิเศษ เมื่อหกเดือนที่แล้วมีผู้หญิงคนหนึ่งที่มาขอทุกคนต่างปฏิเสธที่จะรักษา ชาวบ้านคิดว่าเธอตายไปแล้วหกชั่วโมง และเตรียมพร้อมที่จะนำเธอไปฝัง แต่ทันทีที่สะกานาแรลมาถึง เขาก็กรอกยาวิเศษไปในปากของเธอ ในบัดดลเธอก็ลุกขึ้นและเดินไปมาได้เสมือนหนึ่งว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นกับเธอ” นอกจากนี้เธอยังบรรยายคุณสมบัติของสามีต่อไปอีกว่า “และต่อมาไม่ถึงสามสัปดาห์ มีเด็กดกกลงมาจากหอระฆัง แชน ขา ศีรษะหักไปทุกส่วน เพียงแต่สะกานาแรลลูบไล้ร่างกายของเด็กน้อยเบา ๆ เด็กน้อยคนนี้ก็ลุกขึ้นมาวิ่งเล่นได้อย่างนำอัศจรรย์ยิ่งนัก”

ส่วนใน “คนไข้เพื่อจ้อ” หญิงรับใช้ของอาร์กกองก็ปลอมตัวเป็นหมอเช่นกัน ในองก์ที่ 3 ฉากที่ 9 ตัวเน็ดพูดอ้างว่าเธอมีความสามารถพิเศษ เพราะ “เธอมีความลับของสรรพความรู้ของแพทยศาสตร์ที่ทำให้เธอดูอ่อนกว่าวัยและแข็งแรง และการที่เธอจำเป็นต้องท่องเที่ยวไปทั่วนั้นเป็นเพราะว่าต้องการรักษาคนไข้ที่อาการหนักจนหมอคนอื่นไม่สามารถรักษาได้ จึงจะเหมาะกับความสามารถอันเหนือมนุษย์ของตนเอง”

การอวดอ้างของสะกานาแรล และการอวดอ้างของตัวเน็ดทำให้ผู้อ่านอดหัวร่อไม่ได้ ในการพูดเกินเลยความจริง ทั้งสองต่างยกยอปอปั้นตนเองจนกระทั่งทำให้ผู้อ่านเห็นว่าภาพลักษณ์ของแพทย์นั้นแท้จริงแล้วก็ไม่ดีเช่นใดนัก คนไข้ที่โง่เขลาเท่านั้นจะกลายเป็นเหยื่อของคนทีฉลาดและเจ้าเล่ห์กว่า

บทละครของโมลิแยร์ทั้งสองเรื่องนี้ ต่างมีแก่นเรื่องในการวิจารย์บุคลิกนิสัยของผู้คนในสมัยนั้น นอกจากนั้น ยังเยาะเย้ยเสียดสีสภาพสังคมจนทำให้เรารู้สึกสมเพชเวทนาคนต่าง ๆ เหล่านั้น และแก่นอนบทละครของโมลิแยร์ทั้งสองเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญถึงสามประเด็น และทำให้ผู้อ่านและผู้ชมละครสุขนาฏกรรมในสมัยศตวรรษที่ 17 ต่างยอมรับความสำคัญของโมลิแยร์ ผู้เป็นทั้งนักเขียนบทละครนามอุโฆษ และเป็นนักแสดงละครที่เข้าถึงอารมณ์ในศิลปะแขนงนี้ได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

Molière. *Le Malade Imaginaire*. Paris : Bordas, 1972. 192 P.

Molière. *Le Médecin Malgré lui*. Paris : Bordas, 1973. 128 P.

² จัดทำสำเนาเผยแพร่ฉบับมิตรพลี (2542) มีกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ฉบับช่วงต้นปี พ.ศ. 2544

จาก...บรรณาธิการ

วารสาร ส.ค.ฟ.ท. ของคุณเล่มนี้เป็นเล่มที่ 1-2 ของปีใหม่ที่ 23 ฉบับที่ 89-90 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2543

สืบเนื่องจากปก ภาพของจิต จากจินตนาการของอาจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์ ทำให้ดิฉันใคร่ขอนำเสนอพระธรรมบทจากหนังสือจตุรภาค ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งเป็นหลักคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อว่าทุกคนจะสามารถน้อมนำสารัตถะสำคัญซึ่งมีความประณีต ละเอียดย่อน และไพเราะไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

ผู้มีจิตอบรมดีแล้ว
ในธรรมซึ่งจะนำไปสู่การตรัสรู้
ไม่ยึดมั่นถือมั่น
ยินดีในความปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่าง
ท่านเหล่านั้นเป็นผู้สิ้นกิเลส
มีปัญญาแจ่มแจ้ง
เข้าถึงพระนิพพานในโลก

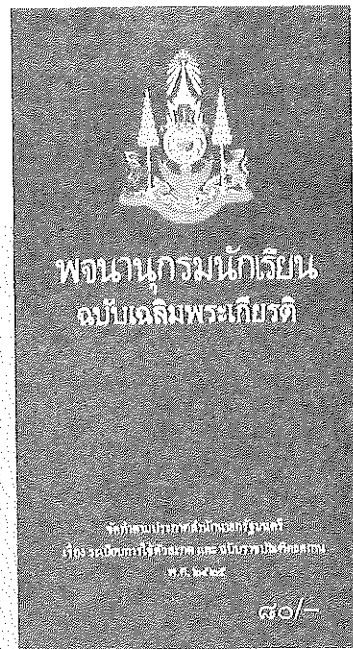
ในฉบับได้นำเสนอบทความหลากหลายทั้งด้านการแปลและการล่าม บุคคลสำคัญ เช่น ดร.ปิยะ อึ้งภากรณ์ เรื่องของภาษาทั้งหน่วยย่อย ต้นกำเนิดและการสอนภาษาท้องถิ่น ตลอดจนจนวนรกรรมบทละคร... หวังว่าสมาชิกจะได้รับรสแห่งสาระพอสมควรนะคะ

สวัสดิ์ค่ะ
สิทธา กีนีอกุล

นิยมใช้ทั่วประเทศ

พจนานุกรมนักเรียน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ

คำศัพท์มากกว่า คำนิยามที่ชัดเจน
สูตรคณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์ มากกว่า
ความรู้ทั่วไป เทียบ
รูปเล่ม กระดาษดี ขนาดเหมาะสม
พิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี

ราคาเทียบกันได้ดีที่สุด 80 บาทเท่านั้น

กระดาษคำตอบ

80 / 100 / 120 ข้อ ของ

ใช้ได้กับทุกชั้นทุกวิชา
ใช้สะดวกที่สุด

ทุกห้องแถมแผ่นเจาะตรงรอยแนบ

กระดาษคำตอบ อนุบาล

โรงเรียน..... เลขที่.....
 ชั้น..... เลขที่.....
 ชื่อ.....
 เลขที่.....

วันที่.....

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ได้																				
รวม																				

กระดาษคำตอบ ประถม

โรงเรียน..... เลขที่.....
 ชั้น..... เลขที่.....
 ชื่อ.....
 เลขที่.....

วันที่.....

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ได้																				
รวม																				

พระราชนิพนธ์ ร.5

ความรักที่ประดุจทองคำ กวีลิลี ทนถวิล
 รัศมีที่ส่องประกาย สักทองพ้อง
 ยี่สิบห้าประ ชูตติ ศาตรา
 งามลือชื่อที่วัดบ้านขี้เหล็ก เสนาแก่กล้ากบฏศักราช

ศุภศิลาภรณ์ ปร.

วิมณาพานิช สำราญราษฎร์

216-222 ถนนบำรุงเมือง สำราญราษฎร์ เขตพระนคร กทม. 10200
 โทร. 0 2222 9394 • 0 2222 5371-2 (10 คู่สาย) FAX 0 2225 6556 • 0 2225 6557

พัฒนาหนังสือเรียนทุกชั้น ทุกวิชา
 เพื่อให้เด็กไทย ก้าวสู่นาคตอย่างมีคุณค่า ตามพระราชปณิธาน

ต้อนรับท่องเที่ยวไทย

บรรณกรรมใหม่

พูดภาษาอังกฤษ
ได้ง่ายมาก

ใช้ตำราเรียนพูดด้วยตนเอง

เรียนอังกฤษ

75 ยูนิต

ศ.ดร. ภิญโญ สาธร

มีคำอ่านออกเสียงเป็นภาษาไทยให้ทุกคำ

เริ่มเรียนตั้งแต่ เอ.บี.ซี. จนถึงสนทนาโต้ตอบได้
เรียนได้ทุกระดับ ลงทุนน้อย ได้ผลคุ้มค่า
ซื้อได้จากร้านขายหนังสือทั่วประเทศ

ราคาเล่มละ 250 บาท

วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์

216-222 ถนนบำรุงเมือง สำราญราษฎร์ เขตพระนคร กทม. 10200
โทร. 0 2222 9394 • 0 2222 5371-2 (10 คู่สาย) FAX 0 2225 6556 • 0 2225 6557

หนังสือเล่มนี้สร้างอนาคตให้กับผู้เรียนนับล้านคน

เล่มล่าสุด! ของ ดร.รุ่ง แก้วแดง

ประกันคุณภาพการศึกษา

ทุกคนทำได้ ไม่ยาก

โดย ดร.รุ่ง แก้วแดง

เพื่อสร้างสรรค์ คุณภาพการศึกษาไทย

- ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- แนวทางการประกันคุณภาพภายนอก
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

ครู อาจารย์ ผู้บริหาร นักการศึกษา
มืออาชีพ **ต้องอ่าน... 150.-**

แนวคิด แนวปฏิบัติ การประกันคุณภาพการศึกษา ที่ถูกต้อง

หนังสือชุดปฏิบัติการศึกษา

จากประสบการณ์นำมาประยุกต์ใช้พัฒนาสู่การปฏิบัติ

- 1 มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา • สมศักดิ์ สินธุระเวช 350 /.-
 - การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - การพัฒนาสมรรถภาพสมอง
 - ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้
 - การประกันคุณภาพการศึกษา
- 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน • สมศักดิ์ สินธุระเวช 500 /.-
 - 31 กลยุทธ์ของผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ของผู้สอน
 - 96 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามกรอบ Multiple Intelligence ใช้ได้ทุกสถานการณ์
- 3 การพัฒนาความสามารถด้านเหตุผล • สมศักดิ์ สินธุระเวช 125 /.-
 - พัฒนาความสามารถด้านอารมณ์ (Emotional Ability)
 - หรือความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)
- 4 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ • สมศักดิ์ สินธุระเวช 245 /.-
 - มุ่งพัฒนาให้มีความคิดใหม่ แนวคิดใหม่ มุมมองใหม่
 - สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 - มีความคิดสร้างสรรค์ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5 แผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง • ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์ 360 /.-
 - แนวทางการเขียน • องค์ประกอบ • ขั้นตอนวิธีการ • แบบฝึกปฏิบัติ

พัฒนาควบคู่ทั้งด้าน E.Q. และ I.Q

วัฒนาพานิช **วพ** สารานุกรม
สถาปนา 2482

216-222 ถนนบำรุงเมือง หน้าสถานีตำรวจสำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ 10200
โทร. 0 222 9394 (10 คู่สาย) โทรสาร 0 2225 6556 • 0 2225 6557

เก๋ ดิ มีสุข